

XVIII.2. 1388-1394 adl.

~~XVIII.2.90~~ a-4

<http://rcin.org.pl>

god tybitem,
Herc Deslatacyj, not-22
Szymon warty

1702
d

WYWOD POPRZEDZAJĄCY
P R A W
KORONY WĘGIERSKIEJ
Do RUSI CZERWONEJ Y DO PODOLA,
TAK IAKO
KORONY CZESKIEJ
DO XIĘSTW
OSWIECIMSKIEGO Y ZATORSKIEGO.

---

w WIEDNIU
U IANA TOMASZA DE TRATTERN
DRUKARZA Y BIBLIOPOLI DWORU.

MDCCLXXII.

<http://rcin.org.pl>

~~Handwritten scribbles~~

XVIII. 2. 1388

~~XVIII. 2. 90~~

XVIII. 2. 1388 - 1394 ad.

WYWOD POPRZEDZAJĄCY
P R A W
KORONY WĘGIERSKIEJ
Do RUSI CZERWONEJ Y PODOLA,
TAK JAKO
KORONY CZESKIEJ
Do XIĘSTW
OSWIECIMSKIEGO Y ZATORSKIEGO.

Odług świadectwa Historyków iedenastego i dwunastego wieku, naygodniejszych wiary, tak Polskich, iako Węgierskich, tudzież wielu innych dokumentow autentycznych, Krolowie Węgierscy byli possessorami na ow czas, i nawet dawniey ieszcze, mocą praw naysprawiedliwszych, Krolstwa

leństwa małej Rusi, albo Rusi Czerwonej, (a) a tym samym między innymi, części tego Królestwa, które zawiera w sobie dwie znakomite Prowincje Halicy i Włodzimierz, z których pierwsza rozciąga się dobrze w głąb Podola, druga zajmuje znaczną część Wołyń, także ziemię Przemyską, i inne znaczne przynależności.

Przytaczamy tu naprzód słowa Alexandra Guagnina, który w swojej Chorografii Polskiej, tak o tym pisze: „Prowincja Halicy albo Halicy, jest częścią Rusi, która graniczy z Węgry i z Siedmiogrodem; kiedy Ruś została rozebrana, Prowincje Halicy i Włodzimierz (które od Miast swoich stołecznych wzięły to imię) dostały się Koronie Węgierskiej, (b) Miechowita w zbiorze Pistorjusza podobnie mówi: że Prowincja Halicy, albo Galicy, była starożytnie pod posłuszeństwem Xiążąt Ruskich, y że ci przystawszy do różnych partyi, jedni się udali pod protekcją Węgrów, drudzy pod protekcją Polaków. (c)

Pisarz

(a) *Regnum Russia.*

(b) *Halicia, seu Galicia est pars Russiae contigua Hungariae & Transylvaniae, qua in plures partes divisa, Hungaris duae potissimum cesserunt, Haliciensis nimirum, & Vladimiriensis; utraque ab oppido nomen accepit.*

(c) *Parebat Halicia, seu Galicia Ducibus Russiae, qui in partes plures divisi, alii Hungarorum, Polonorum alii auxilia sequebantur.*

Pisarz Kronik Hildesheimskich świadczy pod rokiem 1131. „ że Henryk Xiąże Ruski, syn Stefana Krola Węgierskiego, zginął na łowach od dzika. (d)

Wyprawa na Ruś S. Władysława, Krola Węgierskiego w Roku 1084. wszystkim jest dobrze wiadoma. Turocz powiada o niej w tych słowach: „ Potym Krol „ wkroczył z woyskiem na Ruś, ktorey obywatele „ namowili Hunnow do wtargnienia do Węgier: Ru- „ sacy widząc się mocno ściśnionemi, udali się do ła- „ skowości Krola, ktory im darował winę, po otrzy- „ maney obietnicy, że mu będą wiernemi na po- „ tym. (e)

Historyk Miechowita czyni także wzmiankę o ie- dnym Xiążęciu Halickim, synu naturalnym Krola Ko- lomana, następcy S. Władysława. (f)

Kroniki, wydane przez Akademią Petersburską, potwierdzają na wielu miejscach to starożytne prawo Korony Węgierskiej.

Widzieć w nich pod R. 1209 „ że Węgrzy odebra-
wszy

(d) *Heinricus (Hungaris Emericus) Stephani Regis filius, Dux Ruizorum (Russorum) in venatione ab apro discis- sus periit flebiliter mortuus.*

(e) *Post hac Rex gloriosissimus invasit Russiam, eo quod Hunni per consilium eorum Hungariam intraverant, cumque vidissent se Rutheni male coarctari, rogauerunt Regis clementiam, & promiserunt Regi fidelitatem in omnibus, quos Rex piissimus gratanter accepit.*

(f) *Lib. III. Cap. 15.*

„wszy Xięstwo Halickie Włodzimierzowi Igorewiczowi, oddali ie Romanowi Igorewiczowi, bratu „Wołodymira. (g)

Pod rokiem 1212. „ że Haliczanie, nie kontenci „z panowania Romana Igorewicza, skarżyli się nań „sekretnie przed Węgrami, a pospołu z niemi, Xiążęćcia tego z bratem i całą familią na śmierć zelżywą skazali. (h)

Pod rokiem 1213. „ że Krol Węgierski oddał Krolstwo Halickie synowi swojemu. (i)

Pod rokiem 1218. „ że Węgrowie wygnawszy „Mścislawa wnuka Romana, oddali rządy państwa „synowi swego Krola. (k)

Pod rokiem 1228. „ że Mścislaw był wprawdzie „przywrocony, lecz pod wyraźnym obowiązkiem, iż
uzna

(g) *Hoc eodem anno Ungari eieđo ex Halicia Duce Vladi-
mero Igorevicio, Romanum Igorevicium fratrem eius
Ducem constituerunt.*

(h) *Halicienses Dominattione Romani Igorevicii non con-
tenti, informati clam de Tyrannide ejus Hungaris, &
secum adductis, tam Ducem, quam fratrem ejus, una
cum familia suspensio sustulerunt.*

(i) *Rex Hungaria filium suum in Halicia Regem constituit.*

(k) *Eodem anno Ungari ex Halicia ejiciunt Mfislavum
Mfislavicium Nepotem Romani, & filium Regis iterum
constituunt.*

„uzna naywyższą, zwierzchność Krolow Węgierskich. (l)

Okoliczność, którą Historyk Keza przywodzi, pod czas koronacyi Beli IV. Krola Węgierskiego, dać przykład i dowod oczewisty tey naywyższey zwierzchności: „ że Xiążę Halicki prowadził na niey konia „krolewskiego, na znak swego holdownictwa. (m) „Nadto widzieć ieszcze w Bonfinim: „ że po śmierci Krolow Węgierskich, Rusacy, na oświadczenie załoby, brody sobie golili. (n)

List Andrzeia II. Krola Węgierskiego, do Papieża Innocencyusza III. który się nayduie w kronikach kościelnych Raynalda roku 1214. (obacz na końcu Dokumenta dowodowe Num. 1.) potwierdza świadectwo kronik Ruskich, cytowanych wyżej; między innymi zawiera w sobie: „ Niechay tedy wie Swiętobliwość Wasza, że Stany i Lud Halicki, poddany naszemu panowaniu, prosili Nas o to, abyśmy im dali za Krola, syna naszego Kolomana. (o)

Iakoż

(l) *Mstislaus Mstislavicius restitutus quidem fuit in Provincia, sed Regibus Hungariae clientelari Jure obnoxius mansit.*

(m) *In qua Dux Haliciae vasallitio obsequio equum regium summa reverentia ducebat.*

(n) *Russi defunctos Reges Hungariae rasa barba lugebant.*

(o) *Noverit igitur Sanctitas Vestra, quod Haliciae Principes & Populus Nostrae ditioni subiecti humiliter a nobis postularunt, ut filium nostrum Colomanum ipsis in Regem*

Iakoż w rzeczy samey, Koloman był namaszczony i koronowany Krolew Halickim od Arcybiskupa Strygońskiego, iako to obszerniey widzieć można w liście niżej (Nro. 11.) położonym, który Papież Honoryusz III, odpisał Krolowi Andrzeiowi, i który się znajduje w Raynaldzie pod r. 1222.

Do wspomnionych wyżej dowodow należy nakoniec to przydać, dla pokazania iawnego praw, ktore Korona Węgierska miała zdawna do rzeczonych Prowincyi; że na wielu pieczęciach i dokumentach starożytnych Krolow Węgerskich, ktorych oryginały znajdują się w różnych Archiwach, Krolowie biorą zawsze tytuły, herby Halicza i Włodzimierza, mianowicie zaś Krolowie:

Bela III. r. 1190. w Lucyufzu (p)

Andrzej II. 1211. 1221, 1222.

Bela IV. 1243. 1257. 1269.

Władysław IV. 1272. 1277. 1280.

Andrzej III. 1297. 1298.

Karol Robert 1304.

Nakoniec Ludwik I. 1353. ieszcze przed swoim wyniesieniem na Tron Polski.

Względem ostatniego z tych Krolow, Kronika Turo-

Regem proficeremus, in unitate & obedientia sacrosanctae Romanae Ecclesiae perseveraturis in posterum, salvo tamen eo, quod fas illis sit, alias a ritu proprio non recedere.

(p) Lib. 3. Cap. 12.

Turocza (q) zawiera dwa punkta przypisane ręką Jana, Archidyakona Kikulewskiego, iego Sekretarza i Kapelana, godne abyśmy ie tu położyli. Pierwszy z tych punktow tak opiewa: „ Potym Krol na czele „ woyska, złożonego częścią z ludzi narodowych, „ częścią z Cudzoziemcow, uderzył na Litwinow, „ ktorzy napadali na kraie Chrześciańskie, a miano- „ wicie *na iego Krolestwo Ruskie*; zplondrował Litwę, „ wziął famego ich Xiążęcia, y nie pierwey go wypu- „ ścił, aż po uczynioney obietnicy postuszeństwa y „ wierności. (r)

W drugim punkcie to się zamyka: „ Potym Krol „ wyprawil się po dwakroć na woynę, dla obrony „ Krolestwa Ruskiego, *poddanego Koronie Węgterskiej* „ przeciwko niazdom Litwinow, po ktorych zbiciu, „ naznaczył Piotra Banusa, Emeryka Biskupa w „ Agram, Jerzego Zudara z bracią iego, po nich Eme- „ ryka Bebecka, a na koniec Jana de Capol, *swoich* „ *Starostow y Woiewodow, w tym Krolestwie Ruskim*, ktorzy

B

ie

(q) Part: 3. Cap: 29. 30.

(r) *Ceterum contra Lituanos Christianis & maxime Regno suo Russiæ insultantes, personaliter cum exercitu copioso & militia sua propria, nec non aliis nationibus ad eum confluentibus, proficiscens, terris ipsorum, seu Tenatis, in magna parte devastatis, Duce eorum capto, sed in continenti sibi promissionem de fidelitate & obedientia faciente liberato, feliciter ad Hungariam est reversus.*

ie imieniem Korony i Krola Węgierskiego sprawowa-
li mądrze i bronili go walecznie. (s)

Mocą tranzakcy; uczynioney miedzy Kazimie-
rzem III. Krolew Polskim, i Karolem Robertem Kro-
lem Węgierskim, Ludwik Syn Karola, był naznaczo-
ny następcą Korony Polskiej, ieśliby Kazimierz wuy
iego umarł, nie zostawiwszy potomstwa płci męskiej.

Ludwik zostawszy Krolew Węgierskim, ustąpił
ze swojej strony pomienionemu Kazimierzowi w R.
1352. Krolestwa Ruskiego (t) aktem partykularnym,
z tym iednak warunkiem, że ieśliby się urodził syn
Kazimierzowi, tedy to Krolestwo ma się wrocić do Ko-
rony Węgierskiej, za sumę 100 000. złotych Węgiers-
kich: co gdyby Kazimierz umarł bez męskiego potom-
stwa, Ruś znowu wrocić się ma do Korony Węgierskiej,
à ra-

(s) *Postea bina vice cum valida gente sua etiam extranea,
ad Regnum Ruffiæ Sacræ Coronæ Hungariæ subje-
ctum pro defensione ejusdem Regni contra Lituanos est
profectus, & fugatis hostibus, ac fretus victoria, potentes
viros Petrum Banum primo, nec non Venerabilem in Chri-
sto Patrem Dominum Emericum Episcopum Agriensem,
ac Georgium Zudar, consequenter fratres ejus, & post
hac Emericum Bebeck, & post eum Joannem de Capol
ad regendum ipsum Regnum Vaivodas seu Capita-
neos præfecit, qui Regnum prædictum bene & laudabi-
liter defensantes sub titulo Sacræ Coronæ & regimine
ejusdem Domini Regis conseruauerunt.*

(t) *Regnum Ruffia.*

à razem Korona Polska dostać się ma Ludwikowi, stosu-
jąc się do traktatu uczynionego z oycem jego.

Znayduie się wypis tego aktu w Sommersbergu,
(u)ktory go wybrał ze zbioru Dyplomatow Polskich w rękopiśmie (obacz go na końcu pod liczbą Nro. III.)

Ta konwencya była nie raz cytowana od Polaków, à nawet ieszcze w R. 1673. iako to niżej da się widzieć.

Po śmierci Kazimierza, zaszley w R. 1370. ktory nie zostawił męskiego potomstwa, Krolestwo Ruskie wrocilo się do Korony Węgierskiej, według warunku wyżey wspomnioney tranzakcyi, i bylo do niey reincorporowane przez Ludwika, kiedy on wstąpił na Tron Polski.

Wiadomo jest w reszcie, że po śmierci Ludwika I. zaszley w R. 1382. Jadwiga druga jego corka, małżonka Władystawa Jagielly, dziedziczka Korony Polskiej, użyła do swych zamyslow kłotni, ktore się na ow czas wszczęły w Węgrzech, dla przywłaszczenia sobie mocą oręża, Rusi y Wołynia. Wszyscy historycy Polscy na to się zgadzają.

Wywod świeżo wydany praw Korony Węgierskiej do tych Prowincyi, dostatecznie pokazuje, iako ta u-zurpacya była nie sprawiedliwa: objaśnienia następujące nkażą nowe tego dowody.

To prawda, że Jadwiga, rownie iako Marya siostra icy starsza, była dziedziczką prawną i naturalną Ludwika. Obowiązki przyjęte od stanow Węgierskich

skich od koronacyi Krola I, potwierdzają iasnie to prawo, ktorego te są właściwe wyrazy: „ Przez wzgląd „ na dobro i pożytek Krolestwa , dajemy Koronę „ Węgierską Karolowi i *iego potomkom* , według po- „ rządku sukcesyi ustanowionego, i chcemy ich u- „ znać na wieki naszymi panami naturalnemi. (w)

Nie można o tym naymnieyszey mieć wątpliwości, aby ten wyraz, i *iego potomstwu*, nie miał się tu rozciągać rownie na oboią płeć, stosując się do starożytnych praw i zwyczajow Korony Węgierskiej. Dla tey to przyczyny Marya wstąpiła po swoim oycu na Tron Węgierski, iako starsza corka, i rownie po śmierci Ludwika I. Dalmatowie wykonali przysięgę wierności, nietylko Krolowey Elżbiecie, wdowie Ludwika, ale też i dwom *iego* corkom, Maryi i Jadwidze. Obacz tego dokument *w Historji Dalmackiej* Lucyusza (x)

Z tym wszystkim Jadwiga, mimo ustanowienie sukcesyi żeńskiej, nie miała żadnego prawa, wydzie- rać Rufi y Wołynia Koronie Węgierskiej, iako to uczyniła w R 1390, za życia ieszcze Maryi starszey siostry, którą wola oycowska i prawo starszeństwa, za-
wsze

(w) *Nos igitur ejusdem regni bonum statum & commodum ex animo intendentes, diligenti collatione prahabita, Dominum nostrum Karolum ac posteritatem ejus prout regalis successio exigit, in Regem Hungariae ac naturalem Dominum perpetuum suscipimus.*

[x] *Historia Dalmatica* p. 251.

wsze w Węgrzech moc mające, wzywały z preferencyą do tey korony.

Nie miała równie Jadwiga prawa w R. 1392. po śmierci Maryi siostry swojej, ponieważ Zygmunt małżonek Maryi, był naznaczony od Ludwika I. dziedzicem Korony Węgierskiej, co mu przyznały wszystkie stany krolestwa, i sama Jadwiga w konwencyi R. 1394. którą Zygmunt ustąpił Władysławowi Jagielle, małżonkowi Jadwigi, praw swoich do Korony Polskiej, będąc iey deklarowany równie dziedzicem, za zgodą swego teścia i panow Polskich.

Mimo te rozporządzenia, i własne swoje obowiązki, Krolowa Jadwiga nie przestała uznawać się za iędyną dziedziczkę Koron oycowskich: i na tey to niesprawiedliwej pretenzyi, wspierała uzurpacyą Rusi i Wołynia, tudzież wiele innych: widzieć ślady tey pretenzyi w akcie wierności i hołdu, który Wład Woiewoda Bessarabii uczynił Krolowej Jadwidze, i iey małżonkowi, [y]Słowa tego aktu są: „ Ponieważ nam „ wiadomo, że mocą dyspozycyi uczynionych przez „ Ludwika I. i Stany Węgierskie, Krolestwo Węgier- „ skie spadło na Jadwigę Krolowę Polską, iędyną dzie- „ dziczkę oycy swego, a przez nią na Władysława „ Krola Polskiego, iey małżonka, czyniemy zatym „ submissyą naszey osoby, i krajow naszych, pomie- „ nio-

„nioney Krolowey Jadwidze, Krolowi Władysławowi i „Krolestwu Polkiemu i Węgierskiemu. (z)

Z tego cośmy wyżey mowili, pokazuje się dostatecznie błąd, który nakłonił do takiego postępku Woiewodę Bessarabii, i jako go w tey mierze omamiono.

Z tym wszystkim, to rzecz pewna, Marya jako Krolowa Węgierska, utrzymywała prawa zwierzchności na Rusi Czerwoney, i że w czynnościach swoich dawała ich dowody. Przykład zdarzony w R. 1385. dowodzi tego oczewiście. Idzie tu o wiele różnych dzierżaw, ktore ona darowała Janowi de Pallugya, i braciom jego, leżące w Powiecie Przemyckim, który Powiat, mowi ona w akcie tey donacyi (obacz Nro. IV.) jest częścią *iey Krolestwa Ruskiego*; i razem rozkazuje Emerykowi Bebeckowi, *namieśnikowi swemu w całej rozległości Krolestwa Ruskiego*, aby dał intromisyą do tych dzierżaw

---

(z) *Et qui pridem Regnum Hungariae ad memoratam Dominam Hedvigem Reginam Poloniae & heredem dicti Regni Hungariae unicam & superstitem & consequenter ad praefatum Dominum Vladislaum Regem Poloniae conthoralem ipse jure hereditario esse comperimus devolutum, prout hoc ipsum in literis dicti Ludovici Regis & regnicolarum Hungariae & Poloniae regnorum praedictorum super eo confectis intelleximus fuisse & esse conditionatum, sicque etiam nos & Dominia nostra dictis Dominis Vladislae Regi Poloniae & Hedwigi Reginae & regnis eorum Poloniae & Hungariae in Subditos obligamus.*

żaw pomienionym braciom Pallugya, co było wykonano tegoż samego roku. [obacz Nro. V.] Taż Krolowa Marya używała bez przerwania tytułow Krolowey Hallickiej i Włodzimirskiej; czego dowodem jest dekret Seymowy, z rozkazu iey publikowany w R. 1384, i który się znajduje *in Corpore juris Hungaria* (a)

Te to są starożytne prawa Korony Węgierskiej, do Prowincyi uzurpowanych, które Zygmunt w skrzesił co dało pochop na potym Traktatowi pokoju i alliansyi zawartej, między nim, a Władysławem Jagiellą Roku 1412. 15. Marca [obacz ten Traktat Nno. VI.]

Rzecz jest potrzebna, wyłuszczyć z pilnością, negocyacyą tego Traktatu, ponieważ ten wykład objaśni wiele poprzedzających okoliczności, które się do niego ściągają, i razem poda łączne sposoby do odpowiedzi na zarzuty Polaków.

Znajduie się nayprzod w Archiwach Węgierskich oryginal plenipotencyi, danych w niedzielę przed Świętem S. Marcina 1411. [obacz jego kopią Nro. VII.] w której Władysław Krol Polski mianuje 12. Kommissarzow, do traktowania z Kommissarzami Węgierskiemi, względem zaszyłych sporow między obiema Koronami. Miejsce konferencyi Schramowitz, dla Polaków, Altendorf zaś dla Plenipotentow Węgierskich; także czas zaczęcia onych no święto S. Marcina tam są naznaczone, według uchwały przed tym uczynioney przez konwencyą w Igławie albo Neudorfie, datowaną we wtorek przed niedzielą Kwietnią R. 1411.

Na-

Następuje Traktat preliminarz datowany w Schramowitz, w dzień S. Elżbiety 1411. zawarty przez pomienionych 12. Kommissarzow Polskich, i tyluż Węgierskich. (Nro. VIII.] Ten Traktat opiewa, że odednia podpisu, aż do bliskiego święta Wniebowstąpienia Panny Maryi, nastąpi zawieszenie broni między obiema Krolami, i Alexandrem Xiążęciem Litewskim: że dla ustanowienia gruntownego pokoju, między dwoma Krolami, oba się zgodzą na widzenie się z sobą osobiste; że się ziadą na dniu wyznaczonym, jeden do Lublau albo do Kesmarku, drugi do Sandeczca. Co jeśli ztąd niewyniknie zgoda trwała, na ow czas w dzień SS. Apostołow Filipa i Jakuba, znowu się zaczną konferencye w Schramowitz i Altendorfie, stosując się do konwencyi uczynioney w Iglawie albo Neudorfie, a ta dla zakończenia tych sprzeczek, przez drogi zgody i sprawiedliwości.

Co się tycze tey konwencyi poprzedzającej w Iglawie albo Neudorfie, ktora służyła za fundament pomienionemu Traktatowi, tak iako Traktatowi finalnemu, 15. Marca 1412., o którym w krotce będzie mowa, nie znayduie się o niey żadna wiadomość w Archiwach Węgierskich. Atoli akt, którym Zygmunt ratyfikował tę konwencyą, wydany od Xiędza Dogiela, (b) i ktory musi się znaydować u Polakow, nie zostawuie nic do żądania w tey mierze. Ten akt dany w Iglawie albo

---

[b] *Cod. Dipl. Polonia. Tom. I. p. 1. T. Hungaria p. 42.*

albo Neudorfie we wtorek przed niedzielą Kwietnią pod datą, która się zgadza z datą allegowaną w plenipotencyi wyżej cytowanej; nie zawiera w sobie w rzeczy samej, iak tylko niektóre poprzednicze regulamenta na przyszłą negocyacyą; to jest: liczbę Kommissarzy, których ma być dwunastu z każdej strony; miejsce i czas zaczęcia konferencyi; formułę przysięgi; nakoniec warunek, że cokolwiek ułożą między sobą ci Kommissarze, względem zaszytych sprzeczek między dwoma Koronami, bądź po przyjacielku, bądź przez sąd, albo przez arbitra wybranego od obu stron, to wszystko będzie potwierdzone, i osiągnie zupełny skutek. Jedną tu tylko rzecz należy uważać, że ani ta konwencya, ani konwencya w dzień S. Elżbiety, tegoż samego roku uczyniona, nie tyka samego *objektum* tych sprzeczek.

Oprocz dokumentow wyżej cytowanych, Archiwa Węgierskie, mają ieszcze oryginał ratyfikacyi konwencyi Schramowitzkiej, przez Władysława Jagiellę. Ta ratyfikacya, w którą cała konwencya jest włożona, znajduje się, lubo z wielą omyłkami, w zbiorze Dyplomatycznym Xiędza Dogiela (c).

Nakoniec przychodzi traktat finalny, zawarty 15. Marca 1412. między Zygmuntem Krolem Węgierskim z iednej strony, a Władysławem Krolem Polskim, oraz Witoldem albo Alexandrem wielkim Xiążęciem Litewskim z drugiey. Stanowi się tam, aby zawiesić

C

sprze-

[c] *Loco cit.* pag. 43.

sprzeczkę, względem Rusi, Podola, i ziemi Moldawskiej, za życia obu Królów; że tym czasem Król Polski zatrzyma possessyą spokojną Rusi i Podola; że to zawieszenie ma trwać ieszcze pięć lat po śmierci jednego z Królów; lecz że w przeciągu tego terminu pięcioletniego, dołoży się staranie względem uspokojenia finalnego wzajemnych pretenzji, stosując się do poprzedzających konwencyi, iako to można widzieć w położonym niżej teście oryginalnym traktatowym. (d)

Zgo-

(d) *Verum quia super terris Ruffie Podolye Moldavie inter ipsum dominum Sigismundum etc. et nos et occasione earumdem inter cetera dissensionis materia vertebatur, in facto itaque terre Ruffie inter prefatum dominum Sigismundum etc. et nos concordatum extitit hoc modo, ut vita sibi infimul et nobis comite usque ad diem obitus unius ex nobis, quem prius nutu divino eximi contingat ab humanis, inter ipsum dominum Sigismundum Regem etc. Nos et dominum Allexandrum predictum pacis et Treugarum federa habeantur et inconcusse observentur modo infrascripto, quibus Treugis durantibus terram Ruffie prout tenemus pacifice tenebimus sine impedimento predicti Domini Sigismundi Regis etc. et regnorum ac subditorum ipsius aequali, in terra vero Podolye idem dominus Sigismundus Rex etc. tam per se quam per suos subditos promisit nos non impedire, neque alicui ad illam impediendam Consilium favorem vel auxilium prestare, Treugis durantibus infrascriptis. Item in casu quo nos eundem Regem Wladislaum etc.*

memora-

Zgoda, która stała się względem Moldawii, nie należała *immediate* do przedsięwzięcia tego Wykładu: dość będzie uważać, że Witold wielki Xiążę Litewski, nie będąc przytomnym negocyacji tego traktatu, ratyfikował go w kilka niedziel potem (22. Kwietnia 1412.) przez akt, którego kopia zrobiona w R. 1454. znajduje się w Archiwach. W reszcie cała negocyacja tego traktatu, tak jako obu konwencji poprzedzających, była prowadzona w obecności najpierwszych Prałatów, Szlachty i Urzędników Królestwa Polskiego; a sam traktat R. 1412. podpisany i zapieczętowany, prócz Króla, od 50. z nich, jako świadków. Jest zatem prawda, że ze strony Polskiej uczyniony jest ze wszelką nale-

C 2

ży-

---

memorato domino Sigismundo Rege etc. fratre nostro vocatione divina premori contingat, ex tunc post obitum nostrum predictæ Treuge infra quinque annos immediate sequentes debent perdurare, et e converso si pretaxum Dominum Sigismundum Regem &c. prius nobis decedere acciderit, federa huiusmodi Treugarum similiter infra quinquennium inter Hungarie et Polonie regna post eius decessum debent firmiter observari et infra predictos quinque annos Treugarum videatur de Justicia et Jure partium, secundum seriem et continencias literarum alias per Prelatos & Barones utriusque regni Hungarie videlicet et Polonie primum in Iglavia alio nomine Novavilla et altera vice in Antiqua Villa confectarum, quarum contenta habentes hic pro sufficienter insertis quoad hoc in suo robore volumus permanere.

żyłą uroczyścią, i że w nim postępowano z wielką ostrożnością i poznaniem rzeczy doskonałym. Dziwno jest zarym, iakim sposobem, wielu z Historyków Polskich, mogło zadawać Władysławowi Krolowi nierostropność, i małe rzeczy doświadczenie, że on uznał w traktacie pretensyje Zygmunta do Rusi i Podola. Lecz nadewszystko zdaie się rzecz niepojęta, że Xiądz Dogiel biegleyszy w dokumentach autentycznych, ktore sam przywodzi, w przypisaney do tego traktatu nocie, nazywa Władysława człowiekiem prostym, lekkowiernym, nieznaiącym praw swoiey Korony, i ktory się dał zwiesć Zygmuntowi, ktoremu chytróść i wykręty przypisuje.

Dla dania pozoru prawdy, tey mniemaney niewiadomości Władysława, przytacza tenże Autor przeciwko rzeczywistości historyczney, że ten Krol mało co przedtym wstąpił na tron (e), lubo on siedział iuz na nim od 26. lat, to jest od R. 1386.

Do tego X. Dogiel zdaie się być mało względnym na to, że wina, którą wkłada na Krola z tey okoliczności, spada na Panow Polskich, ktorzy w liczbie 50. podpifali ten traktat, i o ktorych trudno supponować, aby przez niewiadomość, lub przez lekkowierność, mieli zaniedbać praw Oyczyzny swoiey.

Atoli dowodzić można zkądinąd, że Polacy myśleli na ow czas inaczey nader o tym traktacie. Iakoz w rzeczy samey musieli go sądzić nie więcey przychy-

[e] *Non ita pridem electus.*

chylniejszy i sprawiedliwym pretenzjom Węgrów, iak zyskowym i pożytecznym dla nich samych, kiedy wymogli na Zygmuncie, który 16. Marca, R. 1412. potwierdził go przysięgą, aby odnowił jego ratyfikacyą przez drugi akt, zapieczętowany pieczęcią Krolewską, a datowany w Konstancyi 20. Kwietnia 1415. Oba te akty znajduią się w Zbiorze X. Dogiela (f)

W iedenastej lat potym, to jest R. 1423. we trzy dni po niedzieli Kwietniey, znowu tenże traktat był potwierdzony; w Kesmarku, sposobem nayuroczystszy, w obecności licznych Magnatów Polkich. Wiele sprzeczek i trudności zaszłych w przeciągu tego czasu, i ktore mogły zamącić uchwalony pokoy, dały okazją do tey odnowy. Obacz Nro: IX. kopią aktow ratyfikacyi Władysława i wielkiego Xiążęcia, ktorych oryginały znajduią się w Archiwach. Należy tu uważać z tey okazji, że w każdym z tych aktow ratyfikacyi wyżej wspomnionych, Zygmunt bierze tytuły Halicza i Włodzimierza: obacz Zbior Xiędza Dogiela (g).

Przypadek śmierci jednegz z Krolow, który miał determinować pierwszą epokę zawieszenia broni, u. chwalonego traktatem 1412. zyscił się w r. 1434. na osobie Władysława Jagielly: a zatym to zawieszenie broni miało ieszcze trwać przez pięć lat, to jest aż do R. 1439.

Zy-

(f) *Pag. 49. et seq.*

(g) *Pag 46. 49.*

Zygmunt umarł w R. 1437. a Albert zięć jego i następca nie żył więcey, iak tylko do zamierzonego terminu w 1439. Nowe spory, ktore zasły o sukcesyą Korony Czeskiej miedzy Albertem a Władysławem III. synem Jagielly, nie dopuścily, w tym przeciągu czasu, myśleć o uspokoieniu dawnych.

Lecz kiedy w R. 1449. tenże sam Władysław III, przeciwko prówom Krolowey Elżbiety, wdowy Alberta, i dziecięcia, ktore nosiła na ow czas w żywocie, był obrany Krolew Węgierskim od niektorych malkontentow Krolestwa tego, ten Pan oddał postom deputowanym na ofiarowanie mu Korony, akt autentyczny, datowany 8. Marca 1440. w ktorym obiecuie Stanom, miedzy innemi, wrocić, bez zapłacenia długu, Powiat Spiski zastawiony Polfcze, a nadewszystko dolożyć wszelkiego starania, do przywrocenia prowincyi, i przynależytości oderwanych dawniey od Korony Węgierskiej. Do tego przydaie ieszcze nader wyraźnie, że Polska będzie ieszcze trzymała w possessyi Prowincye Rusi i Podola, lecz bez uwłoki prawom Węgierskim, i tylko do terminu, w ktorym własność tych prowincyi, będzie nakoniec determinowana od Stanow obu Krolestw, ktore na ten koniec zgromadzić obiecuie, stosując się w reszcie do tego, co w sobie zawieraią w tey mierze poprzedzaiące traktaty, ktore, iako Krol Polski, powtierdza i ponawia aktem terażnieyszym. (obacz Nro. X.)

Oryginał tego aktu nie doszedł do Węgier, ponieważ Elżbieta urodziwszy Władysława Posthuma, 22. Lutego 1440. zatrzymała w drodze Deputatow Wę-

gier-

gierskich, i kazała im zabrać wszystkie papiery, które po śmierci tej Królowej, zeszły w R. 1443. w padły w ręce Cesarza Fryderyka, opiekuna Władysława.

Nakoniec, kiedy ten młody Pan objął rządy Królestwa w R. 1453. uczynili Węgrowie nowe usiłowania względem swoich pretensyi, jako się to widzieć daie z różnych kopii w R. 1454. zrobionych z aktów, które się do tej materyi, i do czasów Króla Zygmunta zciągają. Wszakże można wierzyć, że te usiłowania były nieskuteczne, ponieważ za świadectwem Historyka Polskiego Długosza, (h) też same pretensye względem Rusi, Podola i Mołdawii, odżyły w R. 1473. pod panowaniem Macieja Korwina. Ten Historyk świadczy, że Król Polski Kazimierz IV. uczyniłszy propozycyą do odnowienia Konferencyi w Schramowicach i Jgławie w dzień narodzenia Panny Maryi, deputował nawet wielu ze swych Konsyliarzów, których pomieniony Historyk wymienia, do Neusandecza, aby tam czekali na przybycie Kommissarzów Węgierskich. Lecz Maciej ekskuzował się w liście pisany do Króla Polskiego, i jego Kommissarzów wojną Turecką, która mu nie pozwoliła w obecnych okolicznościach przychylić się do żądzy Królewskiej; i proponował razem zwłokę tych konferencyi aż do następującego święta S. Marcina, czego Kazimierz nie przyjął. Interes oczewisty, który miał ten Król w przewłóce posessyi

---

(h) *Hist. Polon. Lib. 13.*

sessyi spokojney, którey używał, daie iaśnie poznać przyczyny tego odmowienia.

W dalszey konwencyi miedzy Macieiem i Kazimierzem w R. 1479. (i) naznaczone były nowe konferencye na święto bliskie S. Marcina, na których miano roztrząsać z gruntu wzajemne pretensye, przez Kommissarzow mających być naznaczonemi z obu stron, którzyby przy aslystencyi ludzi biegłych w naukach, dali nakoniec decyzyą, względem praw obu Koron, i zakończyli wszystkie spory tym sposobem, aby nic nie zostało na potym, zkądby iakowe sprzeczki w dalszym czasie wyniknąć miały. Nie jest atoli wiadomo, iesli te konferencye miały mieysce, a tym ieszcze mniej, iesli one rzecz iaką determinowały.

Naywalniefszy bez wątpienia argument, który Polacy mogą zarzucać przeciwko prawom i pretensyom Korony Węgierskiej, funduie się na sławnym traktacie Bitomskim i Będzińskim w R. 1589. (obacz kopią iego przy końcu Nro. XI.)

Od dawnych lat Polacy przywodzili ten traktat, dla przywłaszczenia sobie wieczystym prawem (k) possessyi zastawney 13. miast Powiatu Spiskiego; i w tym to ieszcze traktacie usiłuią znaleść mniemane zrzeczenie, ze strony Korony Węgierskiej, praw oney do Rusi &c. Kładzie się tu wierne tłumaczenie punktu traktatowego, zkąd się chce wnosić to zrzeczenie.

” Dla

(i) *Obarcz Zbior X. Dogiela pag. 77.*

(k) *Plenum Dominum et Jus perennale.*

"Dla przywrocenia przyjaźni, która dawniej
 "trwała między dwiema stronami kontraktującymi,
 "mocą zupełnej i szczerzej zgody my niżej podpi-
 "sani, Plenipotenci Jego Cesarzowskiej Mości, i Najia-
 "śniejszego Domu Austriackiego, obiecujemy imie-
 "niem Jego Cesarzowskiej Mości, i wszystkich Najia-
 "śniejszych Arcy-Xiążąt, mianowicie Najiaśniejsze-
 "go Arcy-Xiążęcia Maxymiliana: iż nie będą pamię-
 "tać na żadne przeszłe zatargi: że w żadnym czasie
 "onych nie odnowią: że będą żyli odtąd w state-
 "cznym i szczerym pokoju z Królem Jego Mością
 "Polskim i Stanami Rzeczypospolitej: że nie uczy-
 "nią nigdy, ani przez siebie samych, ani przez dru-
 "gich, żadnego nieprzyjacielskiego kroku. pod jakim-
 "kolwiek pretextem, bądź oczywistym podniesieniem
 "bronii, bądź inaczej, przeciwko Królestwu Polskie-
 "mu, W. Xięstwu Litewskiemu¹, Rusi, Prussom, Ma-
 "zowszu, Zmudzi, Infantom, tudzież innym Pro-
 "wincyom, miastom, zamkom, miasteczkom, albo
 "ludziom Najiaśniejszego Króla Polskiego. (1)

D

Niech

---

[1] *Quibus quidem rebus cum pristina amicitia atque bene-
 volentia integre conciliata, restituta ac redintegrata u-
 trinque esse debeat, promittimus ---- spondemusque:
 Nos quidem superscripti Cesareæ Majestatis & uniuersa-
 se Serenissimæ Domus Austriacæ Commissarii cum com-
 memorata Cesareæ Majestatis cæterorumque Serenissi-
 morum Austriacorum Principum omnium, tum maxime*

Sere-

Niech kto chce examinuie ten punkt traktatowy, według reguł zdrowego tłumaczenia, niechay go roz-biera tak iako i cały traktat, bez parcyalności, zo-
 stanie zaiste przekonanym, że ani Dom Austryacki, ani
 tym bardziej Korona Węgierska, nie chciała nigdy u-
 czynić przez to zrzeczenia starożytnych praw, szcze-
 gulnych Krolestwa tego do Rufi i Podola; że nie
 przyszło nawet na myśl Polakom, wyciągać podo-
 bnego zrzeczenia; i że ich uśłowania do zniesienia,
 mocą zrzeczenia, ktorego nigdy nie było, praw, uzna-
 nych za sprawiedliwe, traktatem 1411, są raczey uzna-
 niem tajemnym tychże samych praw i ważności tego
 traktatu.

Uwagi następujące, i wyluszczenie okoliczności,
 ukazażą tę prawdę w zupełney iasności swoiey.

Pod

---

*Serenissimi Maximiliani Archiducis nomine, nullam su-
 periorum diffensionum offensionem Majestatem, Serenita-
 tesque Suas retenturas, eandem nullo unquam tempore
 renovaturas, constantem autem posthac & sinceram cum
 Regia Majestate Poloniae, Ordinibusque amicitiam et be-
 nevolentiam conservaturas, neque vi aut armis, vel
 per se, vel per submissas personas quocunque tem-
 pore, vel quacunque ex causa, colore, seu præ-
 textu regnum Poloniae, magnum Ducatum Litua-
 niae, Russiam, Prussiam, Masoviam, Samogitiam, Li-
 voniam, cæterasque ditiones vel arces, oppida,
 villas, hominesque Serenissimi Poloniae Regis - - -
 infestaturas, vim aut injuriam ullam illaturas.*

Pod czas Elekcji, którą nastąpiła w R. 1587, po zmarłym Stefanie Batorym, rozdzieliły się głosy. Zygmunt Krolewicz Szwedzki był wykrzykniony Krolesem, przez iedną część, dziewiątego Sierpnia: druga we trzy dni potym obrała Arcy-Xiążecia Maxymiliana. Oba Pretendenci Korony utrzymywali swe prawa bronią: nie posłużyło szczęście Maxymilianowi; wzięty w R. 1588. w bitwie przegranej pod Byczyną w Śląsku. Dla odzyskania swej wolności, był przywiedziony do zrzeczenia się praw, które mu Elekcya dawała do Korony Polskiej, traktatem zawartym, za medyacyą Papieża, i Legata iego Kardynała Aldobrandyna 19. Marca 1589, między Domem Austryackim, i zwyciężcą Zygmuntem.

Dwoista zatem Elekcya R. 1583, i wzięcie Arcy-Xiążecia, dały pochop do tego traktatu, ktorego, uczynione przez Maxymiliana zrzeczenie się Tronu, było iednym celem i objektem. Dowodem są tego same słowa traktatowe, które się tu kładą.

” Ponieważ ostatnie zamieszania wszczęły się
 ” z Elekcji Arcy Xiążecia Maxymiliana, uczynioney
 ” przez niektore osoby, na pierwszym Seymie
 ” Elekcyinym Warszawskim, przeciwko prawom i
 ” ustawom Krolestwa Polskiego, postanowiliśmy dla
 ” znieśienia iako przeszłych niesnasek, tak tych, kto-
 ” reby potym nastąpić mogły: że Nayiaśnieyszy Ar-
 ” cy-Xiążę Maxymilian, przez wzgląd na te przyczy-
 ” ny, a dla dobra i spokoyności całego Chrześcianań-
 ” stwa, da zrzeczenie na zawsze tytułu i praw, które
 ” być sobie należące mniemał przez tę Elekcyą: że

"uczyni obietnicę, tak iako i Cesarz Jegomość, i dru-
 "dzy Nayiaśnieyszi Arcy-Xiążęta, iako nigdy nie bę-
 "dą myślić o odnowieniu tych pretenzyi, pod iakiem-
 "kolwiek pretextem, ani przez siebie ani przez dru-
 "gich, bądź za życia Nayiaśnieyszego Krola Polskie-
 "go Zygmunta III. teraz panującego, bądź (czego
 "uchoway Boże) tron po śmierci iego zostanie wa-
 "kuiący: że nigdy nie dadzą żadnego wsparcia, rady,
 "przeyscia, bądź inney iakieykolwiek pomocy, tym
 "wszystkim, ktorzyby chcieli to przedsiębrać (m)

Wy-

---

[m] *Cum autem omnis hac superioris temporis dissensio ex nominatione, iuribus et institutis Regni Poloniae minus consentanea Serenissimi Principis et Domini Domini Maximiliani Dei gratia Archiducis Austriae Ducis Burgundiae &c. in primis comitiis electionis Varsaviae habitis a quibusdam proposita emanarit; cum iis, quae supra Commemoratae sunt, tum aliis causis ad Reipublicam Christianam universae salutem et tranquillitatem pertinentibus, convenit. conclusumque inter nos est, ut quo et praterita dissensio, et futura causa materiaeque omnis tolleretur, commemorato titulo et jure quod quocumque modo pervenisse ad se inde arbitratus fuit, idem Serenissimus Archidux Maximilianus, cum alias memoratas ob causas, tum ob communis Reipublicae Christianae, ut ostensum, est quietem et incolunitatem abstineat, et nunquam in posterum utatur. Prater eum vero Caesarea Majestas etiam, caterique Serenissimi Archiduces nullam unquam controuersiam vel hac, vel alia quacumque causa, colore, seu*

Wypis tego traktatu (n) przywiedzionego od Dumonta, pokazuje jeszcze, że zrzeczenie się Maxymiliana Korony Polskiej, było jedynym jego celem. Słowa jego są: "Lubo tu kładzie się tylko ex-
"trakt, tyle on prawie waży, ile sam oryginał, ponie-
"waż Autor, z ktorego jest wyięty, był jednym z Mi-
"nistrow, którzy ten traktat ułożyli i podpisałi ze
"strony Cesarza i Arcy-Xiążęcia.

Nie inaczej trzymał i Dogiel o tym traktacie, iako to można widzieć w ekstrakcie summowanym, który on położył w Zbiorze swoim Dyplomatycznym: słowa jego są.

„Traktat pokoju między Cesarzem Rudolfem
"II, Arcy-Xiążęciem Maxymilianem, i całym Domem
"Austryackim z iedney strony ; a Zygmuntem III. Kro-
"lem Polskim, i Stanami Krolestwa Polskiego z dru-
"giej, mocą ktorego *Maxymilian, prożnym niewielu osob*

„u“

---

*seu prae-textu vel Serenissimo Principi ac Domino Domi-
no Sigismundo III. praesenti Regi Poloniae, vel etiam,
si, quod Deus avertat, morte ejus regnum vacare contin-
geret, eidem Regno eundem Serenissimum Archiducem
Maximilianum vel quemcunque alium, quocunque tem-
pore per se vel per alios relaturum aut suscitaturum,
neque id facienti consilium, auxilium, transitum, seu fa-
vorem quemcunque in eam rem se praebituros praestituros-
que spondeant, ac promittant.*

[n] *Corpus Diplomaticum Tom. 5. Part. 1. pag. 458.*

„ uśłowaniem za Krola Polskiego obrany, czyni zrzeczenie
 „ Korony i tytułow Krola Polskiego. (o)

Obietnica Cesarza i Arcy-Książąt Domu Au-
 stryackiego „ że nie będą pamiętać na żadne pierwsze
 niesnaski; (p) że w tey materyi nie przedsięwzją nic
 „ nieprzyiaznego przeciwko Polscze, W. Xięstwu
 „ Litewskiemu, Rusi, Prussom &c: (q) obietnica ta
 mowię, jest w rzeczy samey wykładem, i konsekwencyą
 obietnicy powszechney „ iż nigdy nie wkrzeszą pre-
 „ tensyi Maxymiliana do Korony, bądź za życia

„ Zy-

(o) *Traſtatus pacis inter Rudolphum II. Imperatorem, Hungaria Bohemiaque Regem, et Maximilianum Archiducem univerſamque Domum Austria ab una, et Sigismundum III. Regem atque Ordines Regni Polonia et Magni Ducatus Lituania parte ab altera per Commiſſarios utrinque cum plena poteſtate delegatos concluſus, quo Maximilianus inani paucorum ſtudio in Regem Polonia electus prætenſo jure in hoc regnum cedit ac titulo regis Polonia ſe abdicat.*

(p) *Nullam ſuperiorum diſſenſionum offenſionem Majeſtatem Serenitatesque ſuas retenturas.*

(q) *Ex capite harum ſuperiorum diſſenſionum neque vi aut armis regnum Polonia, Magnum Ducatum Lituania, Ruſſiam, Pruſſiam, ceterasque ditiones Sereniſſimi Polonia Regis, - - infeſtaturas.*

„Zygmunta, bądź gdyby Tron po śmierci jego został
 „wakującym (r)

Zkąd niepochybnie wynika, że w pomienionym traktacie idzie iedynie o *zrzeczenie się tytułu i praw, które Maxymilian rozumiał mieć nabyte przez swą Elekcya.* (s) Aże te prawa powinny się były rozciągać na całe Krolestwo Polskie i W. Xięstwo Litewskie, rzecz była naturalna obiecać Arcy - Xiążęciu, i wszystkim Xiążętom Domu Austryackiego, iż nie będą attakować ani Polski, ani Litwy, ani żadney z Prowincyi, ktorych Polska na ow czas miała possessyą, i ktore traktat wylicza.

Gdyby że strony Polskiej chciano wyciągać zrzeczenia się praw, szczegulnie należących do Korony Węgierskiej, należałoby koniecznie wyrazić po imieniu w traktacie, i zrzeczenie się, i Prowincye, ktorych się ta Korona zrzekała; a w tym kazusie byłaby rzecz niepotrzebna wymieniać „Polskę, Litwę, Prussy, „Zmudź, Inflanty, i inne Prowincye, miasta, zamki, „wsie i obywatelow Koronny Polskiej „ ktorych Korona Węgierska nigdy niewymieniła w swoich preten-syach, ani mogła wymienić, (t) W re-

---

[r] *Se nullam unquam controversiam Sigismundo, vel etiam si morte ejus regnum vacare contingeret, eidem regno suscitatueros.*

[s] *De renuntiatione illius tituli & juris quod quocunque modo pervenisse ad se INDE arbitratus fuit Maximilianus Archidux.*

[t] *De Polonia, Lituania, Prussia, Masovia, Samogitia,*

Wreszcie Arcy-Xiążę Maxymilian i Krol Zygmunt, byli właściwie stroną kontraktującą pryncypalną w tym traktacie: Cesarz Rudolf II. i infi Arcy-Xiążęta, wchodzili do niego tylko iak gwarantowie. Gdyby tedy chodzilo o *zrzeczenie się praw szczególnych Korony Węgierskiej*; nigdyby się Polacy nie udali do Maxymiliana *iako strony kontraktującej pryncypalney*; ponieważ nie Maxymilian, ale Cesarz Rudolf, był *Krolem Węgierskim*; i ponieważ Krolestwo Węgierskie nie wchodziło zgoła, ani do dwoistey Elekcyi, ani do zamieszek, ktore ztąd wyniknęły: iako to znać daie ieden punkt samego traktatu, w ktorym się mowi: „Ze zamek Lubowa był opanowany bez rozkazu Cesarza, przeciwko iego woli. (u)

Nakoniec ieśli się porowna obietnica Krola Zygmunta z obietnicą Arcy-Xiążęcia i Domu Austryackiego, da się widzieć iawnie, że obie strony kontraktujące nie myśliły nawet o zrzeczeniu się praw Korony Węgierskiej, i że Elekcyja Maxymiliana jest iedynym celem wzajemnych obietnic, ktore się tu kładą.

O-

Livonia cæterisque ditionibus vel arcibus, oppidis, villis, hominibusque Serenissimi Poloniae Regis. [u] Castrum Lublouia in iussu Cæsareæ Majestatis, ac præter voluntatem ejus fuisse occupatum.

33

OBIETNICA DOMU AUSTRYACKIEGO.

" **M**Y wyżey wyrażeni Plenipotenci Jego Cesarckiey
 " Mości i Nayiaśnieyszego Domu Austryackiego,
 " obiecujemy, Imieniem Cesarza IMCI i innych Nay-
 " iaśnieyszich Arcy-Xiążąt tegoż Domu , pryncypalnie
 " Nayiaśnieyszego Arcy-Xiążecia Maxymiliana , iż nie
 " będą nigdy pamiętać na przeszłe niesnaski, i że od-
 " rąd żyć będą w stareczney i szczerey zgodzie z Kro-
 " lem Jego Mością Polskim i Stanami Rzeczypospoli-
 " tey ; że nigdy nie przedsięwezmą , ani sami przez
 " się , ani przez kogo innego, żadnych nieprzyziaciel-
 " skich krokow, pod iakimkolwiek pretextem , bądź o-
 " czewistym dobytciem oręża, bądź inaczey , przeciw-
 " ko Krolestwu Polkiemu, W. X. Litewskiemu, Rusi,
 " Prussom, Mazowszu, Zmudzi, Infantom, tudzież in-
 " nym krajom, miastom, miasteczkom , zamkom, albo
 " poddanym pomienionego Krolestwa Polskiego , iego
 " sąsiadom i alliantom ; że nie będą w nich pobudzać,
 " ani utrzymywać żadnego buntu ; nie dadzą żadnego
 " schronienia wygnańcom i zbiegom ; nie dadzą na ko-
 " niec żadney pomocy , rady przeyscia, lub innego ia-
 " kiegokolwiek wsparcia tym, ktorzy go mogą przed-
 " siębrać [w]

E

OBIE-

(w) *Promittimus, spondemusque Nos quidem supra scripti
 Casarea Majestatis & Universae Domus Austriacae Commissa-
 riis*

OBIETNICA POLAKOW.

" **P**odobnie My wyżej podpisani, Plenipotenci Naya-
 " iśnieyszego Krola Polskiego, obiecniemy Imie-
 " niem jego Krolewskiej Mości i Stanów Rzeczy-
 " spolitey, iż nie będą pamiętać na żadne przeszłe
 " zayścia: że będą żyli odtąd w stateczney i szczerey
 " zgodzie z Jego Cesarzką Mością, tudzież Arcy-Xią-
 " żętami Domu Austryackiego, a mianowicie Arcy-
 " Xiążęciem Maxymilianem; że nie przedsięwzma-
 " ni

---

*rii cum commemorata Casarea Majestatis caterorumque
 Serenissimorum Austriacorum Principum omnium, tum
 maxime Serenissimi Maximiliani Archiducis nomine, nul-
 lam superiorum dissensionum offensionem Majestatem Sereni-
 tatesque Suas retenturas, eandem nullo unquam tempore
 renovaturas, constantem autem posthac & sinceram cum
 Regia Majestate Polonia, Ordinibusque amicitiam & be-
 nevolentiam conservaturas, neque vi aut armis vel per se,
 vel per submissas personas quocumque tempore, vel qua-
 cumque ex causa, colore, seu pretextu regnum Polonia,
 magnum Ducatum Lituania, Russiam, Prussiam, Masovi-
 am, Samogitiam, Livoniam, ceteraque ditiones vel ar-
 ces, oppida, villas hominesve Serenissimi Polonia Regis,
 aut propinquorum Sociorum vel adhaerentium ipsius infe-
 staturas, factiones aut partes ullas contra easdem futuras
 alturasve, ab iisdem proscriptos aut exules recepturas ha-
 biturasve, neque aliis id facientibus ullum consilium, au-
 xilium, transitum, aut quemcunque denique favorem acco-
 modaturas,*

" nigdy, ani sami przez się, ani przez kogo innego, za-
 " dnych krokow nieprzyacielskich, pod jakimkolwiek
 " pretextem, bądź inaczej, przeciwko Krolestwow
 " Czeskiemu i Węgierskiemu, Morawii, Śląskowi, i
 " innym krajom, miastom, miasteczkom, zamkom, i o-
 " bywatelom Państw wyżey mianowanych Najia-
 " śnieyszych Xiążąt; ani przeciwko ich sąsiadom i alli-
 " antomy że nie będą w nich ani wzniecać, ani utray-
 " mywać żadnego buntu; nie dadzą żadnego przytułku
 " ani wygnańcom, ani zbiegom, ani nakoniec żadnego
 " wsparcia, rady, przeyscia lub inney iakieykolwiek
 " pomocy tym, ktorzyby go przedsięwzięli [x].

E2

Wza-

(x) *Similiter vero Nos Serenissimi Poloniae Regis Supra scripti
 Commissarii ejusdem Majestatis sua Ordinumque ejus no-
 mine vicissim recipimus, promittimus, spondemusque nullo
 unquam tempore eorum, quae ante quocunque modo inter-
 cefferunt, offensionem, Serenissimum Poloniae Regem aut Or-
 dines retenturos, eandem per quamcunque occasionem reno-
 vaturos, sed constantem posthac & sinceram cum Casarea
 Majestate, universaque Serenissima Domo Austriaca, in
 eaque Serenissimo etiam Archiduce Maximiliano, regnisque,
 ditionibus, & Ordinibus eorundem amicitiam & benevolen-
 tiam conservaturos, neque ipsam Majestatem suam Ordi-
 nesque, seu homines ejus quoscunque vi aut armis per se
 vel per submissas personas quocunque tempore, vel qua-
 cunque ex causa, colore, seu prae-textu Regna Hungariae
 vel Bohemiae, Austriam, Moraviam, Silesiam, vel quacun-
 que*

Wzajemność zupełna obu tych obietnic dać widzieć iasnie, że Dom Austryacki nie mógł mieć żadney intencyi zrzczenia się *iakowych praw albo pretensyi szczególnych* do Prowincyi Polckich: ponieważ ztąd wynikałoby, że wzajemna obietnica Polka, miała by, za cel podobne zrzczenie się praw albo pretensyi szczególnych do Państw Domu Austryackiego; czego nie można supponować ponieważ Polka, iako jest wiadomo, nie miała nigdy najmniejszego prawa do żadnych Prowincyi Państw Austryackich.

Nie zostaje ztym więcey żadna wątpliwość o jedynym zamierzeniu tego traktatu, ktorym się warowało, ażeby ani Maxymilian, ani żaden inny Arcy-Xiążę Domu Austryackiego nie mógł nigdy wkrzeszać praw swoiey Elekcyi; tudzież ażeby się zabiegło wszelkim nieprzyjaznym czynnościom, ktoreby mogły wkrzesić przeszle niesnaski, miedzy obiema stronami.

Cokolwiek się stało po zawarciu tego traktatu, służy do potwierdzenia prawdy powieści naszej.

Traktat Bitomski, i Będzyński zawarty był 9. Marca 1589. a 25. Maia tegoż roku, Cesarz Rudolf i Krol Zygmunt podpifali tranzakcyą, *ktora potwierdza i wznowia,*

---

*que alia commemoratorum Serenissimorum Principum Dominia, ditiones, arces, oppida, villas, vel homines aut propinquorum, sociorum vel adhaerentium ipsorum infestatos, vim aut injuriam ullam iisdem allatu-
ros, seu partes ullas contra eosdem, & in iisdem futuros
actu-*

wia, mowi X. Dogiel, *traktaty poprzedzające między Domem Austriackim i Polską.* (y)

Ztąd wynika, że gdyby w traktacie 9. Marca niemiano za cel iedyny uspokojenia kłotni, ktore się wszczęły z dwoistey Elekcyi, byłaby zupełnie rzecz niepotrzebna, odnawiać we dwa miesiące potym, dawne traktaty; co też często powtorzono w dalszych ieszcze czasach, à każdego czasu prawie w tychże samych terminach.

We wszystkie traktaty późniejszy, nietylko niewłożono najmniejszego słowa, ktoreby się mogło ściągać do zrzeczenia się praw Korony Węgierskiej, ale przeciwnie potwierdzono w nich traktaty, zawarte niegdyś między Domem Austriackim i Jagiellońskim: (z) między ktoremi, traktat R. 1412, uczyniony między Zygmuntem i Władysławem, szczepem Domu Jagiellońskiego, iest bez pochyby naywiększey wagi, i ktory, tym samym był potwierdzony przez każdą nową konwencyą.

Lecz

---

alturosue, ab iisdem proscriptos aut exules recepturos habiturosue, neque aliis id facientibus ullum consilium, auxilium, transitum, aut quemcunque denique favorem accommodaturos.

(y) *Quo priora pacta & fœdera inter Domum Austria ac Reges & Regnum Polonia inita renovantur, instaurantur, & confirmantur.*

[z] *Pactorum & fœderum literas, quæ inter nostras Austria & Jagelloniam Domum, quæque inter utriusque Domus Regna, Imperia, Provincias & nationes intercesserunt.*

Lecz dajmy to, że wrzeczy samey Cesarz Rudolf uczynił zrzeczenie w traktacie 1589. praw Korony Węgierskiej, tyczących się Rusi i Podola; rzecz jest niemniej prawdziwa, że w tym razie takowe zrzeczenie nie miałoby żadney wagi. Albowiem chociaż Rudolf obiecał przez akt partykularny: „Ze dołoży starania na bliskim Seymie, ażeby Deputaci Stanow Węgierskich uczynili przyśięgę według formuły przepisanej w pomienionym traktacie; i że prześle akt oney autentyczny, od siebie i od nich podpisany, i zapieczętowany do Zygmunta „(a) niemógł jednak nigdy do skutku przywieść swojej obietnicy, ani zwyciężyć wstrętu, który mu Stany Węgierskie w tey mierze pokazały. Dla czego nie widzieć najmniejszego śladu; ani w aktach następującego Seymu, ani na żadnym innym Seymie późniejszym, z kądby urosć mogło iakie podeyrzenie, że Węgierskie stany nakoniec na to przystały.

Owszem przeciwnie dekret seymowy 1596. dać widzieć w wyraźnych słowach żądze Stanow: „ażeby nakoniec skutecznie pomysłono o zaspokoieniu dawnych

---

(a) *Securaturum, ut Regni Hungariae Ordinum nomine Deputati, & sufficienti mandato in eam rem instructi procederent, in proximis illius Regni comitiis --- Juramentum juxta formulam in jam commemorata Transactione Ordinibus praescriptam praesentent, utque juramenti littera, & instrumentum subscriptum, sigillisque procerum munitum dicto Poloniae Regi mittatur.*

"wnych sporow miedzy Węgrami & Polską. „ (b) Ta zą-
 dza była odnawiana bardzo często na Seymach nastę-
 pujących.

Aże Krolestwo Węgierkie było miane za *electivum*,
 za czasow Rudolfa, ten Cesarz i Krol niemiał nigdy mo-
 cy zrzec się praw tak wielkiej wagi, bez wyraźnego
 zezwolenia stanow. Wreszcie przysięga, którą Kro-
 lowie czynią pod czas swej Koronacyi, niepozwała
 im czynić żadney *alienacyi praw Korony*. (c) Chociażby
 zatym była prawda, że Rudolf onych zrzekł się, w tej
 okoliczności służyłby mu ow casus przywiedziony i
 decydowany *in Decretalibus* (d) słowa ich są; „ Gdyby
 „ kto postanowiony na godności alienował dobra na-
 „ leżące do niey, alienacya ta nic nie waży, i jest obo-
 „ wianym one odwołać, chociażby przysięgł że iej
 „ nigdy nie odwoła, mianowicie ieśli pierwey przy-
 „ sięgł nic nie alienować, *Honoryusz III. do Arcybiskupa*
 „ *de Collocza i iego Suffraganow w R. 1220.* Usłyżawszy
 „ dawniey, że nasz najmilszy syn w Chrystusie Krol Wę-
 „ gierski uczynił niektore alienacye ze szkodą swego
 Kro-

[b] *Ut juxta continentias publicarum constitutionum dif-
 ferentia inter Hungariam & Poloniam ac tredecim oppi-
 da ratione metarum, violentiarumque & damnorum revi-
 deantur & rectificentur: qua de re Sua Majestas dignetur
 Serenissimo Regi Polonia scribere, quia Poloni indies ma-
 gis, magisque insolescunt.*

(c) *Ne quid à regno abalienetur.*

(d) *Decret. Tit. de Jurejur. Cap. 33.*

"Krolestwa, i przeciwko swej godności, upominamy
 "wspomnionego Krola, ażeby one odwołał, nie zwa-
 "żając na przysięgę. Ponieważ będąc obowiązany
 "przez swą powinność, iako poprzyśiął pod czas swej
 "Koronacyi, zachować prawa i godność swoiey Koro-
 "ny, we wszelkiej zupełności, niegodziło mu się obo-
 "wiązywać drugą przysięgą, do nieodwołania uczy-
 "nionych alienacyi; i ta przysięga niemogła go obo-
 "wiązywać. (e)

Można na resztę sądzić, iak Stany Węgierskie by-
 ły dalekie od pozwolenia na takie złezeczenie się, z tego,
 co się przywodzi w Historji Węgierskiej Istuanfusa,

Vi-

(e) *Si positus in dignitate alienat bona dignitatis, non valet alienatio, & ipsemet revocare debet, non obstante juramento de non revocando; maxime si prius jurat non alienare. Honorius III. Colloczenfi Archiepiscopo & ejus suffraganeis anno 1220. Intellecto jam dudum, quod carissimus in Christo filius noster Hungariae Rex illustris alienationes quasdam fecerit in praevjudicium regni sui, & contra Regis honorem, Nos eidem Regi dirigimus scripta nostra, ut alienationes praedictas, non obstante juramento, si quod fecit, de non revocandis iisdem studeat reuocare, quia cum teneatur, & in sua coronatione juraverit, Jura Regni sui & honorem Coronae illibata servare, illicitum profecto fuit, si praestitit de non revocandis alienationibus, hujusmodi juramentum, & propterea penitus non servandum.*

Vice-Woiewody, który sam był przytomny, jako ieden z Plenipotentow negocyacyi Traktatu Będzińskiego i Bitomskiego. Chodziło tam o przywrocenie zamku Lubowli; na co pomieniony Historyk powiada: „Ze Plenipotenci Węgierscy protestowali się zaraz, iż to przywrocenie nie miało w niczym uwlekać „prawom Krolestwa Węgierskiego „ (f) Ta protestacya była bez pochyby zbyt kowna, ponieważ Traktat nie mógł zkadinać w niczym nadwierać prawa własności Krolestwa tego nad 13 miastami zastawnymi Powiatu Spiskiego, do ktorego zamek Lubowla należał, jako tego zupełnie dowiedziono w inszej okazji.

Wiedzieć zatym, że Korona Węgierska nietylko rzekła się dawnych praw, o ktorych tu mowa, lecz szukała za wsze, we wszystkich czasach, zachować one w swej zupełności. Ciąg nieprzerwaney zamieszkw wewnętrznych i wojen zagranicznych, niedopuscił przez długi czas onych skutecznie wskrziesić, z tym wszystkim we wszystkich traktatach, zawartych miedzy obu Koronami, więcey niżeli od poł trzecia wieku kładła się wyraźna stypulacya, i za wsze w tychże terminach powtórzona, że się ma ułożyć finalne rozporządzenie względem sporow tak dawnych, jako nowych.

Można to wiedzieć iawnie w traktatach zawartych pod panowaniem Krolow Ferdynanda I. 1549.

F

Ru-

[f] *Quid ne cui praesudicio Juribus Regni Hungariae foret, Legati Hungari apud collegas cautum esse voluerunt.*

Rudolfa II. 1580; Macieia 1613. Ferdynanda II. 1621. i 1633; Leopolda 1677. Znayduie się także w archiwach znaczna liczba pieczęci, aktow i dokumentow Krolow Węgierskich; w zbiorze zaś praw i konstytucyi Węgierskich niemniejszy liczba dekretow Krolewskich, mianowicie Macieia Kworwina 1464. i 1486; Władysława II. 1492. 1495, 1498, 1500, 1503, 1504. 1506, i 1514; Ludwika II. 1522; Ferdynanda I. 1560; a nakoniec Cesarzowy Jey Mci Krolowy teraz panującey, 1741, 2751. gdzie można widzieć, że idąc za przykładem przodkow swoich, Krolowie Węgierscy statecznie zażywali tytułow Halicza i Włodzimierza, ktorych Herby składają część pieczęci Koronnych Węgierskich, świeżo wrytych w R. 1769; i że pomienieni Krolowie mieli za powinność oglądać i dochowować, tym nawet sposobem starożytnie pretensye swoiey Korony.

Nie należy tu opuszczać iedney okoliczności panowania Cesarza Leopolda, ktora okazuje ze strony famych Polakow przyznanie sprawiedliwości dawnych praw Korony Węgierskiej do Rufi i Podola, W zbiorze Listow wydanych przez Andrzeia Załuskiego, (g) widzieć ieden list Podkanclerzego Olszowskiego, 4. Sierpnia. 1673. [Nro: XII.] w ktorym on oznaymuie, że Minister Cesarzki w Warszawie Baron de Stom podał memoriał Krolowi, względem wykupienia mialst Powiatu Spiskiego, i wyznaje tam że ma wielką trudność, w uczynieniu na to odpowiedzi:
daie

daie znać iednak, że ma sprawę za dokończoną iuż dawno, mocą mniemaney cessyi absolutney miał pomienionych: przydaie iednak, co godna uwagi, że ieśli Polska da się nakłonić na wykupienie Spiża, Cesarz będzie mógł także pretendować oddania *Rusi i Podola*, za wyplaceniem stutyściecy Złotyeh, tak iako to stypulowano w traktatach z Ludwikiem I.

Doniesienie 9. Sierpnia, tegoż roku uczynione przez Barona Stom, względem tego memoriału znajduie się w oryginale, i zgadza się zupełnie, co do istoty, z Listem cytowanym. Widzieć w nim, że Podkanclerzy Korony, odpowiedział między innemi rzeczami, względem wykupienia Spiskiego Powiatu: *Ze byłaby rzecz niebezpieczna tykać tey materyi; że pozwoliwszy Cesarzowi na wykupienie miast powiatu Spiskiego, mógłby on pretendować wykupu Prowincyi Rusi, ze swemi przynależytościami, która rownie należała do Węgier przed kilką wiekami, i która bywała zastawiona Rzeczypospolitey za 100,000 Złot.*

To wyznanie Podkanclerzego Polskiego, służy do potwierdzenia tego wszystkiego, co się mówiło wyżej, na fundamencie wypisu Sommesberga konwencyi stypulowaney w R. 1352. między Ludwikiem I. i Kazimierzem III. Wypis ten Sommersberga czyni tylko w prawdzie wzmiankę o samym Krolestwie Ruskim; lecz Podkanclerzy zdaie się w nim kłaść także Podole: jakoż podobna do prawdy, że i tey Prowincyi opiewa List Barona da Stom, pod terminem, przynależytości Ruskich. Summa 100,000 Złotyeh, zgadza się zupełnie z summą położoną w traktacie; z tym wszystkim nie można brać tey summy za cenę wykupu, w jakim

senie zdaie się brać onę Podkanclerzy. Ponieważ idąc za dyspozycją traktatu, wypłacenie oney nie miało mieć mieysca, iako tylko w przypadku, gdyby Kazimierz III. zostawił potomka płci męskiej: lecz Kazimierz umarł bez potomstwa męskiego, tedy Krolestwo Ruskie miało powrócić bez żadney wypłaty do Korony Węgierskiej. Wreszcie argument Podkanclerzego, iż dla tego nienależało uznawać praw Korony Węgierskiej do Powiatu Spiskiego ponieważ ta Korona mogłaby równie popierać praw swoich do Rusi y Podola; ten mowię argument, dając przykład, dziwney iakieysci Logiki, daie razem oczewisty dowod sprawiedliwości tych praw, ktorych on sam, iako Minister czyni formalne wyznanie, przed Possem Cefarskim.

Na równie sprawiedliwych i gruntownych dokumentach, wspierają się prawa Korony Czeskiej, do Xięstw Oświęcimskiego i Zatorskiego.

Xięstwo Oświęcimskie, do ktorego na ow czas należało Zatorskie, było puszczone w zupełną własność, w R. 1189. przez Kazimierza II. Krola Polskiego, Mieczysławowi Xiążęciu wyższemu Śląska i Cieszyna, prawem nadgrody szkod podietych.

Byłaby rzecz nader długa, przywozić tu wszystkie okoliczności, i przyczyny tey cessyi, o ktorey wreszcie dokładnie można mieć wiadomość, w Historiach Niemieckich i Polskich, tak dawnych, iako terazniejszych (Obacz Sommersberga) (h) Przy-

---

(b) Tom. I. *Script. Rer. Sil. access. ad Tab. General I. pag. 301. & 305. et ad Tab. VI. pag. 673.*

Przypadki zaśle na potym w Polszcze i w Śląsku, sprawy na koniec w 13. i w 14. wieku, złączenie Xięstw Śląskich z Krolestwem Czeskim, po zerwaniu zupełnym związkow, ktoremi one z Polską się łączyły.

Wszyscy Historycy zgadzają się na przyczyny, ktore przygotowały tę rewolucyą. Z iedney strony Xiążęta Śląscy, ktorych liczba mocno się przymnożyła, samym położeniem swych kraioiw widzieli się być wystawionemi na cierpienie, bardziej niż inni, od częstych wojen, ktore Polska toczyła ze swemi sąsiadami. Z drugiey strony doznawali oni od Polakow, ktory ich mieli w podeyrzeniu ścisłego nader porozumienia z Niemcami, wszystkich skutkow wzdargy i gniewu niesprawiedliwego. Wylączono ich od Seymow Elekcyi; i innych oraz pozbawiono possessyi w Polszcze, tak dalece że dla własnego swego zachowania, musieli raz po raz zrywać więzy, ktoremi się z Polską łączyli, i oddać się zgoła pod protekcyą Korony Czeskiej.

Kazimierz Xiążę wyższego Śląska, szczep Xiążąt na Cieszynie, dał przykład drugim w R. 1289. Ofiarował w hołdzie Krolowi Czeskiemu Waclawowi kraie, ktore miał w possessyi i w zupełney własności, i ktorych Xięstwa Oświęcimskie, i Zatorskie część składały.

W akcie, uczynionym w tey mierze, Xiążę Kazimierz przypomina dawnieyszy obowiązek zabrany od swego oycy, ku Ottokarowi Krolowi Czeskiemu; przywodzi w tym akcie krzywdy od Polakow poczynione, od ktorych spodziewa się być wolnym pod protekcyą Korony Czeskiej.

Kazimierz III. Xiążę Ciefzyński i Jan Xiążę Oświecimski, odnowili hold Koronie Czeskiej 1327. Kazimierz III. był synem Kazimierza II, o którym nieco wyżej mowiono, i ktorego Jan, synowiec Kazimierza III, był wnukiem, ktoremu Xięstwo Oświecimskie należące do Xięstwa Ciefzyńskiego dostało w podziale (i)

Te dwa akta, wydane przez Sommersberga, znajdując się oryginalnie w Archiwach: ostatni z nich go-dzien, aby go tu przywieść, położony jest Nro. XIII. między innemi przynależnościami, daje się w nim widzieć po imieniu zamek Zatorski, który był odłączony od Oświecimia długo potem, i który z kilką przy-ległemi ziemiami, przez wzgląd na swych possessorow, otrzymał imię Xięstwa.

Tegoż samego czasu, Jan Krol Czeski, jako Pan zwierzchny, assekurował Kazimierzowi III. i jego dzie-dzicom, sukcesją eventualną Xięstwa Oświecimskie-go *in casu* gdyby potomstwo Xiążęcia Jana, synowca jego, ustać miało.

W R. 1335. i 1339. po śmierci Władysława Łokietka Krola Polskiego, przywrocony pokoy między Janem Krolem Czeskim, a Kazimierzem III. synem i następcą Władysława, za pośrednictwem Karóla, Krola Węgierskiego, krewnego obu. Ten traktat opiewa, ze mocą jedney konwencyi poprzedzającej w R. 1335. która się znajduje w Sommersbergu, (k) i w Dumon-cie,

[i] *Obacz Tab. Génelog. Sommersberg.*

[k] *Tom. I. pag. 774.*

cie, (1) Jan i syn jego Karol, na ow czas Margrabia Morawski, rzeką się na zawsze swoich pretenzy do Korony Polskiej, i do tytułów, które wzięli, pod kondycją, że Krol także Polski, ze swojej strony, zrzecze się na wieki praw mniemanych Korony swojej do Xięstw Śląskich, i nie będzie więcey kłocił Krolow Czeskich w tey mierze. Ratyfikacya Kazimierza III. która potwierdza ten traktat, we wszystkich swoich artykułach, uczyniony jest w R. 1339. Akt zaś oney obacz Nro. XIV.

W obu aktach Xiążęta i Xięstwa Śląskie, ktorych Polska zrzeczenie uczyniła Koronie Czeskiej, są położone po imieniu, mianowice Xiąże Władysław Cieszyński i Xiąże Jan Oświęcimski ze swoiemi Xięstwami. Nadto Kazimierz w akcie swoim ratyfikacyi 1339. obowiązuje się pod przysięgą, za siebie i za swych następcow, zrzec się na wieki wszelkiej pretenzy do pomienionych Xiążąt i Xięstw Śląskich, z ich przynależnościami; niekłocić nigdy Krolow Czeskich, w tey mierze, nieprzywłaszczając sobie ani przyimować żadney zwierzchności nad temi Xiążętami i Xięstwami; deklaruje przytym że nie miał do nich nigdy żadnego prawa, i że to zrzeczenie się, nie będzie mogło nigdy być nadwerężone, ani żadnym pretextem, ani biegiem czasow.

Użył zatym Cesarz Karol IV, iako Krol Czeski, prawa sprawiedliwie nabytego, kiedy przyłączył wiecznie

---

[1] Tom. 1. Part. 2. pag. 150.

cznie do Korony Czeskiej Xięstwa Śląskie, a mianowicie Xięstwo Oświęcimskie. Potwierdzili to wszyscy Elektorowie w R. 1355. świadkiem akta konfirmacyi każdego Elektora w szczegulności, chowane w archiwach, tudzież kopia aktu Elektora Mogunckiego wydana przez Balbina i Dumonta.

W R. 1372. zrzeczenie to było jeszcze potwierdzone przez Ludwika I. Krola Węgierskiego i Polskiego; (obacz akt Nro: XV.) gdzie Xięstwo Śląskie, a mianowicie Xięstwo Oświęcimskie są wyrażone po imieniu, i gdzie Ludwik obiecuie pod przysięgą, tak za siebie, iako za małżonkę swoją Elżbietę, tudzież swoich dziedzicow i następcow, że nieuczyni nigdy żadnego kroku do opanowania ktorey z Prowincyi Czeskich, ani wyżej wspomnianych Xięstw Śląskich; że nie będzie nigdy do nich rościł żadnych pretenzyi; i że, gdyby kiedy iacy Xiążęta albo dziedzice tych krajow, chcieli uznać zwierzchność Ludwika, albo iego dziedzicow, tedy ci nie przyimają, ani będą mogli przyjąć takiey submissyi.

Prawa Korony Czeskiej do Oświęcimsa i Zatorza, zupełnie utwierdzone przez zrzeczenie się powtórzone, niemogły potym najmniey być nadwerężone czynnościami Polakow, i własnych swych hołdownikow; czynnościami mowię, ktorym uczynione zrzeczenia, wyraziły cechę nieważności.

Przykłady, ktore ukazują że Krolowie Czescy, używali praw naywyższej swoiey mocy, oraz oddawane hołdy od pomienionych Xiążąt hołdownikow, bez żadney przeszkody ze strony Polakow, znajduia

się

się w historii. Waclaw Krol Czeski dal inwestyturę w. R. 1372 Przemysslawowi Xiążęciu Cieszynskiemu, na Xięstwo Oświecimskie, po śmierci Xiążęcia Iana bezpotomnego. Obacz Sommersberga. (m)

Sommersberg na tymże mieysfu ieszcze powiada że w R. 1400. Waclaw, iako Panzwichchni, potwierdził zaftawę, którą Ian Xiąże Oświecimski postanowił na Zatorze, dla ubezpieczenia posagu Iadwigi małżonki swoiey.

Znayduiemy ieszcze w tymże autorze, (n) ieden dokument autentyczny R. 1402. ktory zawiera przy mierze wszystkich Xiążąt Śląskach, gdzie Ian Xiąże Oświecimski jest po imieniu wyrażony, na danie pomocy Krolowi Waclawowi, *zwichchniemu Panu swemu* (te są słowa pomienionego dokumentu (uciśnionemu zewsząd od nieprzyaciół.

W R. 1407. Tenże Waclaw potwierdził inwestyturę na Xięstwo Oświecimskie, daną, iako wyżey mowiono, Przemysslawowi Xiążęciu Cieszynskiemu (o)

W akcie pokoju publicznego, ktory Xiążęta Szląscy, a między niemi mianowicie, ieszcze Waclaw Xiąże Oświecimski i bracia iego zawarli, w R. 1435. widzieć, że ten traktat był zawarty, *na rek wizycyą i za rozkazem Cesarza Zygmunta, Krola Czeskiego*, ktorego się oni

G

na-

(m) *Ad fin. Tom. 3.*

(n) *Tom. pag. 1006.*

(o) *In Append. ad Tom. 3.*

nazywali *pokornemi Wasallami i wiernemi* poddancami, (p)

Traktat zawarty w R. 1447. który się daie widzieć w Sommersbergu (q) między Xiążętami, Opolskim, Raciborskim, Cieszyńskim, i Ianem czyli Ianuszem Oświecimskim z iedney strony, a Krolem i Krolestwem Polskim z drugiey, dla obrony wzajemney swych krajow; ukazuje drugi iawnny dowod, że Polska miała ielzcze na ow czas tych Xiążąt, a tym samym Xiążęciami Oświecimskiego, którego żąda pomocy, za Xiążąt cudzoziemskich, i zgoła Koronie swoiey nie podległych.

Atoli nie mając względu na prawa tak starożytnę, i tyle razy uznane przez swych Poprzedników, Kazimierz IV. Krol Polski, w R. 1452. umyślił przywłaszczyć sobie iakimkolwiek bądź sposobem Xięstwo Oświecimskie, a do wykonania zamysłu swego, chwycił się okazji zamieszkw, które podczas niedorożego wieku Władystawa Posthuma, wszczęły się w Czechach, Węgrzech i Austryi.

Historyk Polki Długosz rozwodzi w szczególności sposoby, których Kazimierz użył do wykonania swych zamysłów. Zaczęły się nieprzyjacielskie niazdy przez Szafranca Podkomorzego Krakowskiego, przeciwko dwom braciom, Przemyślamowi Xiążęciu

Cię

(p) *Tom. 1. pag. 1019.*

(q) *Tom. 1. pag. 1011.*

Cieszynskiemu, i Janowi Xiążęciu Oświęcimskiemu, dla przymuszenia onych do płacenia niesprawiedliwego podatku. Lecz gdy oba ci Xiążęta odparli gwałt, i wpanowali ziemię Krakowską, rzucił się sam Krol do oręża, R. 1453. a mając większe siły, opanował zamek Oświęcimski. Po uczynionych próżnych usiłowaniach do odzyskania jego, Xiążę Jan przyciśniony był do ustąpienia Kazimierzowi Xięstwa Oświęcimskiego, za wydatki i nakłady wojenne, i do kontentowania się za resztę summą 20000. grzywien *grossorum latorum*.

Zamieszki, pod panowaniem Władysława, zakłoconym poswarkami o religią, a zakończonym R. 1457. śmiercią ukwapliwą tego młodego Krola, wszczęte, niedopuszczyły utrzymać orężem praw Korony Czeskiej, nadwreżonych od Polski. Wszakże Jerzy następcą Władysława, lubo krolowanie jego było zbyt burzliwe, myślił one utrzymać, i odwołał się względem Xięstwa Oświęcimskiego, iako należącego do Xięstwa Cieszynskiego. Z tym wszystkim Krol Jerzy, mając w tym wielki interes, aby żył w przyjaźni z Kazimierzem, o ktorego przymierze i pomoc postarał się już w R. 1460; pozwolił przez konwencyą podpisaną na zjeździe obu tych Krolow w Głogowie R. 1462. trzymać w possessyi Krolowi Polskiemu Xięstwo Oświęcimskie, i Zatorskie: wszakże, żeby się przez to nie ubliżało prawu Korony Czeskiej, zamierzona była ta possessya do życia tylko Kazimierza: co się dowodzi wypisem Sommersberga (r) Nro. XVI. Temu to
 G 2 przy-

przypadkowi, który odwlokł nadzieie Xiążętom Oświecimskim do odzyskania swych krajów, a gorliwości o religią, zdaie się, że przypisać należy, przedsięwzięcie Xiążąt Przemysława Oświecimskiego, na Toft., i Jana Oświecimskiego na Gleibitz, także innych Xiążąt wyższego Szląska, że w R. 1469. przystąpili do strony Macieja Korwina, obranego Krolew Czeskim, przez Katolików za namową Papieża, przeciwko Krolowi Ierzemu. Akt tey unii, który przywodzi Sommersberg (s) funduje się pryncypalnie na prawach Korony Czeskiej.

Tym czasem Kazimierz IV. został w possessyi Xięstwa Oświecimskiego i zamku Zatorskiego, aż do śmierci swoiey zaszedł w R. 1492. Jan Albert syn iego nastąpił na Tron Polski; Władysław brat Jana Alberta nosił Koronę Czeską, i Węgierską; lecz ponieważ panowanie iego było nieprzerwanym ogniewem kłotni wewnętrznych i wojen zagranicznych, upatrzył dobrze Jan Albert, iaki obecne okoliczności, porzytek mu przynieść mogły. Daleki od boiaźni aby go brat nie obliłował do wrocenia sobie, co oyciec iego trzymał, nabył ieszcze reszty Xięstwa Zatorskiego, którą Xiążę Jan drugi sprzedał mu w R. 1494. Kontrakt tey sprzedaży znajduje się w Sommersbergu (r)

Zamieszania nieustające pod panowaniem Władysława, i syna iego Ludwika, niedopuszcili przez
wfi-

(s) *Tom. 1. pag. 1054.*

(t) *Tom. 1. pag. 811.*

wszystek ten czas powściągnąć uzurpacyi Polakow. Z tym wszystkim Ferdynand I, usiłował ieszcze przywrócić, albo przynajmniey zachować prawa Korony, odnawiając od pierwszego zaraz roku wstąpienia swego na Tron 1527. z Zygmuntem I. konwencyą, uczynioną w R. 1462. między Jerzym i Kazimierzem (obacz Nro. XVII. wypis wyięty z Sommersberga) mocą ktorey possesya Xięstwa Oświęcimskiego i Zatorskiego, była ieszcze zamierzona do życia Krola Polskiego panującego.

Po tej epoce, niezmaydują się wprawdzie ślady żadnego aktu partykularnego, względem tych praw, z tym wszystkim we wszystkich Traktatach zawartych potym, i odnowionych często między Czechami i Polską, zakończenie przyiacielskie starożytnych i nowych sprzeczek zawzse w nich jest warowane i zachowane.

Z powtorenia i zbliżenia do siebie wszystkich czynności, w przeciagu pisma tego, iako być mogły naykrociey wyrażonych, ten wypada wniosek.

Ze od iedenastego i dwunastego wiekow, i w dawniejszych ieszcze czasach, Krolowie Węgierscy, byli prawnemi possessorami Krolestwa Rusi czerwoney, albo małej Rusi, à tym samym między innemi znakomitych Prowincyi Halicza i Włodzimierza, ktore do niey należały.

Ze ci Krolowie brali beż przerwania tytuły i używali Herbow Halicza i Włodzimierza.

Ze mocą tranzakcyi uczynioney między Ludwikiem i Kazimierzem, ktorey ważność uznana była przez Polakow, ieszcze w Roku 1673. Ludwik Krol

Wę-

Węgierski, po śmierci Kazimierza, odebrał i miał prawo odebrania, possessyi Krolestwa Ruskiego.

Ze Marya corka starsza Ludwika, po którym wstąpiła na Krolestwo Węgierskie, była spokoiną possessorką Rusi.

Ze potym to Krolestwo było wydarte zbroyną ręką i niesprawiedliwie Maryi, od siostry iey młodzey Jadwigi, Krolowy Polskiej.

Ze przez Traktat 1412. zostawiona wprawdzie Polakom possessya Rusi, lecz umowa finalna względem praw i pretensyi wzajemnych, była w nim zupełnie zachowana,

Ze Korona Węgierska, nigdy i żadnym sposobem nie zrzekła się praw swoich i pretensyi.

Ze zamieszania i woyny ustawiczne, były na przeszkodzie przyprowadzenia praw tych do skutku.

Ze iednak szukano przez wszystkie, ile być może sposoby, zachować przynajmniej one w całości.

Ze względem Xięstw Oświęcimskiego i Zatorskiego, prawo zwierzchności Korony Czeskiej funduje się na dokumentach nader autentycznych.

Ze ta zwierzchność, iako nadgroda praw oczwistych ustąpienia, tey Korony do całej Polski, była zupełnie w swych czynnościach pokazana i utwierdzona przez zrzeczenia się formalne Polaków.

Ze Krolowie Polscy opanowali potym te Xięstwa *vid facti*, przez alienacye albo submissye nieprawne, i nieważne, iako uczynione od Wazallow Korony Czeskiej bez pozwolenia i ze wzgardą praw niewątpliwych oney.

Ze cokolwiek w tey mierze alleguie się ze strony Polskiey, nie może nigdy obalić praw tak gruntownych i ktore do tych czas ieszcze się utrzymują nad temi feudami ; wakującemi i spadłemi od dawnych czasow.

Ze nakoniec po tak długiey przewłoce, Dom Austryacki może sprawiedliwie przyprowadzić do skutku prawo i pretenfye prawne Koron swoich Węgierskiey i Czeskiey, oraz uczynić sobie satysfakcyą sposobami, ktorych zażył. Z tym wszystkim w używaniu onych, postępował sobie ze wszelkim, ile być może, pomiarkowaniem, kontentując się dosyć pomierną wartością za pretenfye oczewište do nayobfzerniejszych i naylepszych, Prowincyi Polskich, iakie są: Podole Wołyń, Xięstwo Siewierskie, Woiewodztwo Lubelski i Ziemia Chełmska &c. wczasie tym samym w ktorym się znajduje w potrzebie udania się do sposob w nadzwyczajnym z włascza iż długie doświadczenie dostatecznym jest dowodem, iako się uważyło w Manifeście podanym w Warszawie: że Stan Rzeczypospolitey niedopuszcza, aby się kiedy można było spodziewać, doysć sprawiedliwości, zwyczajnemi sposobami.

NUM. I.

Litteræ Andreæ II Regis Hungar. ad Innocentium Pontificem Romanum.

Sanctissimo in Christo Patri, Innocentio Dei gratia, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Andreas eadem gratia, Ungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ramæ, Serviæ, Galitiæ Lodomeriæque Rex salutem & filialem devotionem.

Consuevit Sedes Apostolica, se iusta petentibus, exhibere facilem & in explendis honestis petentium desideriis iustis, apud Paternitatis Vestræ mansuetudinem promovendis, non immerito fiduciam Nobis repromittimus. *Noverit igitur Sanctitas Vestra, quod Galic. Principes & populus Nostræ ditioni subiecti humiliter a Nobis postularunt, ut Filium Nostrum Colomanum ipsis in Regem præficeremus, in unitate & obedientia Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ perseveraturis in posterum, salvo tamen eo, quod fas illis sit, a ritu proprio non recedere.* Verum ne tam expediens Nobis & Vobis illorum propositum, ex dilatione sustineat impedimentum, quod quidem multis de causis accidere posse constat, si legatum ad hoc exequendum à latere vestro destinatum præstolamur à Sanctitate Vestra postulamus, quatenus Venerabili in Christo Patri Nostro Strigoniensi Archiepiscopo detis in Mandatis, ut Apostolici fretus auctoritate dictum filium Nostrum eis in Regem inungat & Sacramentum super obedientia Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, ab eo tem exhibenda recipiat.

Præterea innotescere volumus Vestræ Paternitati, nos ad proficiscendum Hierosolymas, sicut & tenemur, studiose intendere, & omni diligentia testinare. Ideoque, Regni Nostri curam, cuius

Ja(

Princi-

2
Principes ad dissentiendum proni sunt, & filiorum nostrorum tutelam, quorum ætas Patrono indiget, & Patri nostro in Christo Strigoniensi Archiepiscopo, qui & dignitate cæteris præminet, & fidei constantia probatus est, cum quibusdam aliis, quorum providentia, & in recessu, & post recessum nostrum credimus regnum plena tranquillitate potiri immutabiliter, possumus commendare. Quapropter, rogamus Paternitatem Vestram, quatenus compatiendo nostris necessitatibus, ipsum ab onere accedendi ad vos habeatis excusatum; venerabiles autem viros quinque Ecclesiensem, Geuriensem Episcopos, nec non Præpositum Albensem, Cancellarium Nostrum, dudum voto alligatos, & signo crucis insignitos, ut nobis itineris socii sint, utpote ex quorum societate non modicas vires constat nobis accrescere, a vocatione Vestra diligenter imploramus absolvi &c.

NUM. II.

Literæ Honorii Pontificis Romani ad Andream II. Regem Hungariæ.

Nuper ex parte tua fuit propositum coram nobis, quod, cum dudum Regi Nato tuo secundo genito ad Regnum Galeticæ sibi datum per venerabilem fratrem nostrum Strigoniensem Archiepiscopum auctoritate Sedis Apostolicæ coronato in Regem, filiam nobilis viri Ducis Poloniae matrimonialiter copulasset; tum à te, quam ab ipso Duce corporali juramento præstito, quod neuter vestrum dissolvi hujusmodi matrimonium procuraret, quinimo Regem prædictum in obtinendo regnum ipsum defenderetis, toto tempore vitæ suæ casu sinistro accidit, Regem ipsum, cum sponsa & pluribus aliis viris nobilibus, a suis hostibus capturari, & tam diu extra Regnum ipsum mancipatos custodiæ deineri, donec necessitate compulsus, cum ipsos aliter liberare non posses, juramento præstito, promissisti, quod & filio tuo tertio genito concesseris, ipsi regnum præfatum, filiam

*liam nobilis viri Mieszczlau matrimonialiter copulares, super qua
uique Apostolicæ provisionis suffragium postulasti.*

*Nos igitur hac, & aliis petitionibus tuis, in præsentia fratrum
nostrorum diligenter expositis, de ipsorum consilio iuramentum hæ-
jusmodi in eo duntaxat, quod regnum prædictum alii Regi aucto-
ritate Apostolica coronato primo concessum tetigisse videtur, tan-
quam illicitum, & primo iuramento contrarium decrevimus non
tenere. In eo vero, quod spectat ad aliud matrimonium contrahen-
dum; expedire non videmus, ut absolvaris à nobis. Cum enim sicut
accepimus, prætatus filius tuus & filia, supradicti M. in minori e-
xistant constituti ætate, antequam ad nubiles annos perveniant,
tibi cautius & consultius provideri poterit, in hoc casu. Super eo
autem, quod causam, quæ vertitur inter te & carissimam in Chri-
sto filiam nostram Constantiam Romanorum Imperatricem sem-
per augustam, & Reginam Siciliæ ad nostram petisti audientiam
revocari; noveris, nos eidem Imperatrici nostras super hoc literas
destinasse, credentes, quod & ipsa velit libenter, ut idem negoti-
um ad Apostolicæ Sedis remittatur examen &c. Datum Lat. VI.
Kalend. Febr. Pontif. nostri Anno VI.*

NUM.

*Ex Diplomatorio Manuscripto Poloniæ apud Sommersberg
Tom. II. Scr. Rer. Siles. in Mantissa Diplom. pag. 81.*

Ludovicus Hungariæ Rex donat Casimiro I. (III.) Regi *Regnum
Russiæ* hac conditione, quod si Rex Poloniæ prolem masculinam
susceperit, tunc filius Regis *acceptis millibus florenis Hungaris*
Regi cedere *Russiæ* tenebitur: Sin vero Casimirus absque mascu-
lina prole decesserit, *Regnum Russiæ*, ita quemadmodum & Polo-
niæ devolvetur secundum priora pacta ad Regem Hungariæ. Da-
tum Budæ infra octavas Festi Paschæ Anno Domini 1352.

Copia Donationis super Bona Polonica

Nos Maria, Dei gratia Regina Hungarie, Dalmatie, Croatiae & memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis: quod Serenissimo & Excellentissimo Principe olim Domino Ludovico premissa Dei gratia Rege Hungarie Polonie, Dalmatie &c. felicitis & laudande recordationis genitore nostro benignissimo, volente Domino cæli, cujus nutu omnia reguntur, & disponuntur absque prole masculina de medio sublato, nobisque jure successorio, & ordine geniture coronam & solium dicti regni Hungarie, ac sceptrum regiminis ipsius genitoris nostri feliciter adeptis, Joannes filius Andree de Pallugya, ad nostram ac serenissime Principis domine Elisabeth, eadem gratia regine Hungarie genitricis nostre benignissime veniendo presentiam, suas fidelitates, & obsequiorum merita, quibus primum eidem domino Regi Ludovico, ac tandem nobis posteritatis studuit complacere, proponens, ac in memoriam nostre revocans Majestatis, portionem possessionariam in possessione Demetrovich vocata, habitam, que quondam Delsk, ac portiones possessionarias in possessionibus Iesmanich, Plesevich, & Popovich, vocatis, habitas, & existentes, que quondam consortis Jvan hominum, ut fertur absque heredibus utriusque sexus defunctorum presuisse asseruntur, in regno nostro Russie in districtu Premisliensi existentes, rationeque preuia ad manus nostras regias devolutas, sibi & Ladislao, & Michaëli uterinis; nec non Andree filio Philippi Patrueli fratribus suis a nobis perpetuo conferri postulavit: Nos igitur, que cunctorum merita animo debemus metiri pietatis, consideratis premissis fidelitatibus, & fideliorum obsequiorum meritis ipsius Johannis, quibus idem, primum anotato domino Regi Ludovico, & demum, ut prementionatum eodem de medio sublato, nobis, locis & temporibus oportunis, juxta possibilitatis sue exigentiam indefinenter studuit complacere, predictas portiones possessionarias in dictis possessionibus Demetrovich, Iesmanich, Pleseu-

5

Pleseuich & Popouich vocatis habitas, annotatos quondam Delsk & dominam condam consortem Jvan de jure contingentes, pro ut eodem de jure nostré regie pertinere discernuntur collacioni, cum omnibus earum utilitatibus & pertinentiis vniuersis sub eisdem metis & terminis: ac conditionibus — — quibus per prefatos condam Dofsk & dominam consortem Jvan habite fuerunt, & possesse de consensu ejusdem domine genitricis nostre, Prelatorumque & Baronum nostrorum consilio prematuro, eidem Johanni, ac Ladislao, Michaeli & Andree fratribus suis, Eorumque heredibus, & posteritatibus vniuersis dedimus donauimus & contulimus, immo damus donamus & conferimus jure perpetuo, & irrevocabiliter tenendas & habendas, testimonio presentium mediante, saluo duntaxat jure alieno. Datum Bude in octavis festi beati Michaelis Archangeli, anno domini Millesimo Tercentesimo octuagesimo quinto.

Copia Statutionis.

Nos Emericus Bubek totius Regni Russie Capitaneus significamus tenore presentium quibus expedit vniuersis. Quod Johannes filius Andree Nobilis de Kis-Pallugya, de comitatu Lyptouiensi, Litteras Serenissime Principis Marie dei gratia Regine Hungarie nobis presentavit in hec verba: Maria dei gratia Regina Hungarie Dalmatie Croatiae &c. fidelibus suis magnifico viro Domino Emerico Bubek Capiteano Regni totius Russiæ, vel Castellano cuidam Premisliensi salutem & gratiam. Cum Nos portiones possessionarias hominis cujusdam Delsk dicti, qui ut dicitur absque heredum solatio uniuersæ carnis debitum persolvisset, Demetrouich, & alias portiones ejusdem ubicunque locorum situatas & quocunque nomine vocitatas, Item Jesmanich, Plesuich, & Popouich vocatas, ad prefatum castrum — — vocatum spectantibus & pertinentibus Johanni, Ladislao, & Michaëli filiis Andree de Kis-Pallugya & Andree filio Philippi de eadem aliis litteris nostris mediantibus nove donationis titulo duximus concedendas, eosdemque in dominium earundem possessionariarum portionum volu-

volumus per vestram fidelitatem legitime statuere, & introduci; Fidelitari igitur vestre mandamus & committimus presentibus perceptis, eisdem Johannem, Ladislaum, Michaëlem, & Andream in dominium earundem portionum possessionariarum introducere, & consuetudinibus dicti regni Ruslie statuere debeatis, premisse Nostre nove donationis titulo possidendas. Datum Bude in octavis festi beati Michaëlis Archangeli anno domini millesimo tercentesimo, octuagesimo quinto. Nos itaque presentes Litteras domine nostre Regine honorabiliter ut tenemur accepimus, portionesque possessionarias Demetrovich, & alias etiam pertinentes cuiusdam hominis Detsk vocati, absque heredum solatio decessi, & defuncti nec non Jesmenich, Pleseuich, & Popouich, ad castrum — — pertinentes, & spectantes sepe dictis Johanni, Ladislao, Michaëli ac Andree fratribus suis iuxta preceptum Literarum Reginalium assignavimus in perpetuum, & statuimus, ipsis, heredum ipsorum successoribus iure perpetuo, & irrevocabiliter possidendas, tenendas & habendas, nullius contradictione obviantes. In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem presentes sigillo nostro consignantes eidem Johanni, & fratribus suis prenotatis duximus concedendas. Datum in — — burga eadem die festi omnium sanctorum anno prenotato.

NUM. VI.

Nos Wladislaus dei gratia Rex Polonie Necnon Terrarum Cracovie Sandomirie Siradie Lancicie Cuyavie Lithvanieque Princeps Supremus Pomeranie Russyeque dominus & Heres etcetera. Ad certitudinem presencium & memoriam futurorum. Inter varias sollicitudines curasque multiplices que ministerio Regie dignitatis incumbunt de pacifico & salubri Ratu Regnorum nostrorum sollicitè cogitare nos convenit, ut in Regnis ipsis ac Subditis nostris vigeat tranquilla beatitudo quietis & solide pacis gracia nutriatur. Summopere igitur occurrendum est ut non crescant Jurgia sed iuxta Magistram bonorum omnium caritatem que nil sa-

pit

pit extraneum nil asperum nil confusum, ymmo propria equitate nutrit concordiam dissociatos coniungit pacem & vnitatem consolidat, Cupientes itaque omnium displicentiarum Odiorum Iniuriarum dissensionum & gwerrarum materias & fomites inter Serenissimum Principem dominum Sigismundum Romanorum Regem semper Augustum & Hungarie Regem &c. fratrem nostrum carissimum ab vna, Nosque & Preclarum Principem dominum Vytowdum magnum ducem Litthwanie fratrem nostrum dilectum partibus ex altera, ac Regna Dominia & Subditos cuiuslibet nostrum quoquomodo hactenus exortas & atemptatas tollere & suffocare & ad statum debitum mutue caritatis vnione laudabili deducere, Ad huiusmodi connexionis Pacis & fraternitatis & Concordie inconcussa duraturam deuenimus vnionem, Primo nempe ex certa nostra sciencia & in virtute fidei Catholice perfecte & puro corde ac verbo Regio, accedentibus ad hoc eciam Prelatorum Baronum ac Procerum Regni nostri Polonie Consensu pariter & assensu assumimus & pollicemur. Quod ab hac die & hora inantea puram veram & sinceram fraternitatem, vnacum predicto domino Allexandro duce lytthwanie &c. Pro quo domino Sigismundo Regi &c. predicto facimus caucionem quod Idem dominus Allexander dux lytthwanie &c. viceversa sibi eandem fraternitatem iugiter obseruabit & per suas autenticas & Priuilegiales litteras firmabit, exhibebimus & seruabimus, Ipsumque contra omnem hominem viuentem ipsum hostiliter inuadere mollientem totis nostris viribus adiuuabimus & quod auxilium vel consilium nunquam dabimus nec consenciemus contra ipsius statum seu seu aliam neque in periculum seu necem ipsius persone nos vel alium personas aliquatenus machinabimur aut machinari volentibus consenciemus, Sed potius conservacionem sanitatis, & vite ipsius, honorem quoque ipsius pro posse procurabimus & quod de Regnis Terris Dominiis vasallis ac Subditis ipsius nullo vmquam tempore quidquam atemptabimus, dampnum quoque & periculum status & persone ac honoris ipsius auertemus. Proditoribus & Rebellibus eius non consenciemus, ymmo fraternitatem ipsius in talibus vbi sciuerimus premuniemus sibi intimando defendemus ac ei

assistemus

8
assistemus, ac omnia alia ac singula erga eius fraternitatem genera-
liter & specialiter attendemus & efficaciter observabimus que vere
& sincere fraternitatis vinculum exigit & que in presentibus litte-
ris nostris per distinctiones & continencias earundem in suis pun-
ctis clausulis & articulis sentencijs quoque & capitulis vniversis
comprehenduntur promittimus firmiter inuolabiliterque & effectua-
liter attendere & tenere, prout vicaria & reciproca vicissitudine
prefatus dominus Sigismundus frater noster carissimus heccine no-
bis & eidem domino Alexandro duci Lytthwanie &c. tenenda
& observanda repromisit. *Verum quia super Terris Russye Podolye
Moldauie inter ipsum dominum Sigismundum &c. & nos & occasi-
one earundem inter cetera diffensionis materia vertebatur, In facto ita-
que Terre Russye interpretatum dominum Sigismundum &c. & nos
concordatum extitit hoc modo, ut vita sibi in simul & nobis comite
usque ad diem obitus vnus ex nobis quem prius nutu diuino eximi
contingat ab humanis, inter ipsum dominum Sigismundum Regem
&c. Nos & dominum Alexandrum predictum pacis & Treugarum
federa habeantur & inconcussa obseruentur modo infrascripto, quibus
Treugis durantibus Terram Russye prout tenemus pacifice tenebimus
sine impedimento predicti domini Sigismundi Regis &c. & Regnorum
ac subditorum ipsius aequali, Ita terra vero Podolye Idem dominus
Sigismundus Rex &c. tam per se quam per suos Subditos promisit
nos non impedire, neque alicui ad illam impediendam Consilium
fauorem vel auxilium prestare Treugis durantibus infrascriptis. It-
em in casu quo nos eundem Regem Wladislaum &c. memorato do-
mino Sigismundo Rege &c. fratre nostro uocatione diuina premo-
ri contingat. Extunc post obitum nostrum predicte Treuge infra quin-
que annos immediate sequentes debent perdurare. Et e converso si pre-
tactum dominum Sigismundum Regem &c. prius nobis decedere ac-
ciderit, federa huiusmodi Treugarum simiter infra Quinquenium in-
ter Hongarie & Polonie Regna post eius decessum debent firmiter
obseruari, & infra predictos quinque Annos Treugarum videatur de
Justicia & Jure parcium, secundum seriem & continencias littera-
rum alias per Prelatos & Barones vtriusque Regni Hungarie vide-
licet & Polonie primum in Jglauia alio nomine in Nouavilla &*
a lte-

altera vice in Antiqua villa confectarum quarum contenta habentes hic pro sufficienter insertis quoad hoc in suo robore volumus permanere. Preterea de Terra Maldwe siue Moldauiæ taliter ut sequitur in eundem dominum Sigismundum Regem &c. fratrem nostrum carissimum & nos est mutuo concordatum, ex quo enim Magnus Alexander Woyeuoda Maldwanus ad beneplacita & mandata nostra se nobis dinoscitur obligasse, quam obligationem dominus Sigismundus Rex predictus ob amorem pure & sincere fraternitatis nostre nolens turbare uel impedire, Ideo dispositum extitit & firmatum, ut quotienscumque Turci & infideles Terras Corone Hungariæ cum valido exitu hostiliter inuaderent & eandem depopulare & vastare molirentur, aut quandocumque predictus dominus Sigismundus Rex &c. contra predictos Turcos aut infideles mille lanceas uel plures armaret & contra ipsos ad expeditionem extra fines Regni sui Hungariæ destinaret, extunc ad ipsius nunciacionem & significacionem mandare debebimus supradicto Molduano ut ipse propria in persona cum sua tota potencia eidem domino Sigismundo Regi &c. & ipsius exercitui succurrat & obsequia prester fideliter & constanter, saluo si Molduanus ipse infirmitate Notabili & gravi eo tunc esset preuentus quo casu nihilominus potentiam suam cum Rectore Exercitus sui Idoneo transmittere debeat, aut si saltim in seruitio nostro cum sua potencia protunc foret preoccupatus, qui si de mandato nostro ut prelibatur in succursum contra Turcos uel infideles personaliter uenire uel infirmitate preveniente mittere suam potentiam recusaret, Extunc nos ambo uidelicet Sigismundus & Wladislaus Reges simul debebimus Terram Moldauiæ non obstante predicta obligatione potenter invadere, & ipsum Woyeuodam Maldwanum ab eadem amovere & ditioni nostre subiugare, obtentamque inter nos Reges diuidere & per limites seu terminos infrascriptos distingwere tali modo, Quod silue Majores Bucobina dicte incipiendo a montibus seu alpiibus Regni Hungariæ inter eandem Terram Moldauiæ & Terram Sepenicensem situate penes Sereth protendentes se ad aliam Siluam Minorem Barowina dictam usque ad fluuium Prutch debent per medium diuisi seu dimidiari, Et quod forum Jafsky-

)b(targ

targ in sinistra parte sitam maneat pro nobis & Terris Ruffye, forum vero seu villa Berleth in dextera parte sita maneat domino Sigismundo Regi & Corone Regni ipsius Hungarie, Transcense autem fluuio Pruth residue Silue directe procedendo per Campos desertos usque ad mare pari modo cum eidem Campis desertis per medium diuidentur, Ita quod Byelegrod cum equali medietate pro nobis & Terris Ruffye, & Kyliia cum alia equali medietate pro domino Sigismundo & Corona Regni Hungarie maneant taliter dimidiate & diuise, Et pars illa que ex tali diuisione, nobis cedit, remaneat in manibus nostris sub forma pacis & Treugarum super Terra Ruffye superius expressarum. Vbi vero predictus Molduanus constanter & fideliter mandata per nos sibi iniungenda in subsidium domini Sigismundi Regis &c. & successorum adimplebit, tunc predicta Totalis Terra Moldwe apud Ipsum remanebit, Etiam post obitum alterius nostrum Regum predictorum ad Quinquenium sub federé Treugarum predictarum, Saluo Jure partis vtriusque. Item si aliquis vel aliqui ex subditis cuiuscunque nostrum alterius Regnorum nostrorum aut Terrarum aliquas vastaciones Predas Rapinas uel Incendia uel alia quecunque Maleficiorum genera in Regnis & Terris alterius comiserit uel comiserint, quod per hoc Treuge premissa non infringantur; sed quod idem malefactores ad satisfaccionem Judicialiter compellantur ita quod dampna per ipsos facta de bonis eorum resarciantur, Et si Judicio parere contempnerent uterque nostrum ipsos tanquam maleficos persequi & impugnare tenebitur & debet. Et ut prelibatur nullo dissensionis displicentie Controuersie & Maleficii genere superueniente quocienscumque & accidente interrumpi possit & valeat quomodolibet uel dissolui sedus Treugarum & Inscriptionum predictarum, sed ut in talibus delicta non maneant impunita, disposuimus ut undecumque contingat in talibus delinqui aut excessum fieri recurratur & intimetur per Iniuriam & dampnum patientem ad alterum Opidorum utpote de incolis Regni Hungarie ad Opidum Sandecz & de Incolis Regni Polonie ad Opidum Levcze. Quaequidem Opida teneantur Judicibus hincinde ex utraque parte deputatis aut deputandis ca-

sum

sum delictum & excessum intimare & ipsos inuocare, uti in termino competenti Iudices quatuor numero videlicet Committatum de Sarus Scepusiensis Viuariensis & Zempliniensis pro tunc constituti & per dominum Sigismundum &c. deputati ad instantiam & querelam Incole de Polonia in Antiqua villa & ex adverso Iudices totidem per nos prefatum Wladislaum Regem Polonie &c. constituti & in litteris nostris nominatim expressi utpote Sandecensis & Voyniciensis Castellani Iudex & Sub Camerarius Cracouiensis eciam pro tempore constituti In villa Schramouicze aut in eisdem locis minor pars Iudicum eorundem prout rei qualitas depoposcerit convenient ac Iudicium & iusticiam facient simpliciter & de plano, nec non subterfugiis cessantibus in delinquentes digne animaduertant. Et in coroborationem fidem & testimonium cautele uberioris Sigilla prelatorum Baronum & Procerum Regni nostri quorum nomina singularius inferius describuntur penes Sigillum nostrum Regale presentibus sunt appensa. Nos quoque misericordie diuina Nicolaus Archiepiscopus Halicensis ad Ecclesiam Gnesnensem Postulatus Regni Polonie Vicecancelarius Albertus Episcopus Posnaniensis Regni Polonie Supremus Cancellarius, Semouithus Senior Boleslaus Mazouie Sigismundus Nouogrodensis dei gracia duces Johannes de Tarnow Cracouiensis & Mathias de Labischino Brestensis Palatini, Sbigneus de Brzefye Regni Polonie Marschalcus Johannes Szekoczini lublinensis Johannes de Tholischcow Calisiensis Dobrslaus de Oleschnicza Voyniciensis Martinus de Calinow Siradiensis domaratch de Cobylandi Byecensis Sbigneus Bank de Altomonte Rospergensis Pankus de Bogumilouice Polanecensis Slawecz de Boglewicze Czirnenensis Castellani, Johannes de Melstin Bartossius de charbinouice Sandomiriensis Donynde Skrzino Cuyaiensis Subcamerarij, Zauissius de Oleschnicza Tribunus Lublinens Vu zbantha de Branice dapifer Gnewossius de dalewice Subdapifer Florianus de Dzaduschicze Subpincerna Cracouiensis, Adam de Thur Lanciciensis Nicolaus de Milcouice Syradiensis Subdapiferij, Jacobus de Boturzin Magister curie & Subcamerarius Reginalis Johannes de Conyn Magister coquine Reginalis, Dobeslaus de Curoszwanky Johanes

Manzik de Dambrowa Zawisius Niger de Garbow Petrus de Medzwedz Andreas Czolek de Ostralanka Capitaneus Halicentis Paulus de Biskupicze Cristinus de Cozeglowij Zachica de Korzkyew Nicolaus Powala de Tarczow Groth de Ostrow Johannes de Ofolin Henricus de Rogow Petrus de chelin Petrus Cordob Stanislaus de Wynarij Nicolaus Sinowecz de Warzangow Nicolaus Crakowka de Wsczischowicze Andreas de Brotchocicze Jacobus de Grzibaw Raphael Borowecz de daleschcouicze Nicolaus Slanka de Rudka derslaus de Wlostowne Adam Scheuiga de Moskorszow, bona fide & christianice nostris & fratrum Regnicolarumque uniuersorum vice & nominibus assumimus pollicemur & fideiubemus, quod omnia & singula superius scripta & expressa prefatus dominus noster Wladislaus Rex attendet & nosque attendemus & seruabimus suam quoque Serenitatem toto conamine inconcusse observando inducimus, dolo & fraude in premisis omnibus & singulis proculmotis. Datum in Liblio decima quinta die Mensis Marci Anno domini Millesimo Quadringentesimo duodecimo &c.

Sigillum Regis appensum, cum alijs quinquaginta Magnatum Poloniae; quorum duodecim auulsa sunt.

NUM. VII. —

Wladislaus dei gratia Rex Polonie necnon Terrarum Cracovie Sandomirie Syradie Lancicie Cuyauie, Lithwanieque Princeps Supremus Pomeranie Russieque dominus & heres. Notum facimus quibus expedit uniuersis Quomodo cupientes ea que per prelatos & Barones nostros uidelicet Reuerendos in Christo patres dominos Nicolaum Sancte Gnesnensis & Nicolaam Sancte halicentis Ecclesiarum archiepiscopos ac validos viros Christinum de Ostrow Castellanum Cracouensem Johannem de Tarnow Cracouensem Nicolaum

laum de Michałow Sandomiriensem Palatinos, Michaellem de Bogumilouice Sandomiriensem Johannem de Szczekoezin Lublinensem Castellanos, Sbigneum de Brzeze Regni Polonie Marschalcum & Zauassium de Ofeschnicza Tribunalis Lublinensem in Iglauia alio nomine Nowauilla feria tertia proxima ante dominicam Ramis palmarum nunc preteritam, cum Prelatis & Baronibus domini Sigismundi Regis Hungarie Illustris fratris nostri carissimi Ipsius plenam & omnimodam potestatem habentibus, tractata sunt alterurrim & conclusa, Eorumque litteris efficaciter roborata ac firmata, ad finem debitum ac perfectum redducere ad Conuencionem & terminum Placitorum, ad diem Sancti Martini proxime venturum, nostris Prelatis & Baronibus in Schranouicze, Prelatis vero ac Baronibus Ipsius domini Regis Hungarie in Antiqua uillis statuum & prefixam iuxta continenciam litterarum prelatorum & Baronum predictorum, Hos Prelatos uidelicet venerabiles in Christo patres & dominos Jacobum Plocensem Albertum Poznaniensem Nicolaum wilnensem & Mathiam premisliensem Episcopos, Barones autem Christinum Castellanum Cracouiensem Johannem Liganza lanciciensem Mathiam Calisiensem Palatinos, Georgium alias Gedigolt Consiliarium fratris nostri ducis Alexandri alias withowd Capitaneum Podolie, Johannem de Szczekoczin Lublinensem Nicolaum Santocensem Castellanos Johannem Cracouiensem & Petrum Syradiensem Judices, de ipsorum fidei puritate, solerti industria, maturo consilio, & prouida circumspessione plurimum confidentes, & maxime p̄sumentes, dirigimus destinamus & mittimus Ipsosque in Judices, amicabiles compositores, & arbitrarios decisores, Omniumque negociorum & causarum nostrarum gestores, eligimus & constituimus iuxta formam & tenorem litterarum ut premititur, per predictos Prelatos & Barones in Iglauia alio nomine iu Nowauilla super finali decisione & conclusione omnium factorum, inter nos & predictum d̄minum Sigismundum Regem Hungarie vertencium, confectarum. Hoc expresso, quod si unus aut plures Ipsorum mortui aut legitime impediti fuerint, quod alii vel alius loco ipsorum ponatur & locentur, Dantes & concedentes eisdem Prelatis & Baroni-

Baronibus nostris, meram, puram, absolutam, & omnimodam nostram Regiam auctoritatem, Ex certa que scientia nostra & animo deliberato plenam ac omnimodam potestatem, omnium displicentiarum, causarum, controuersiarum, & injuriarum materias, inter nos, Regnum, Terras, dominia, Metas, Limites, Territoria & confinia nostra, ac dominum Sigismundum Regem hungarie, Terras, Subditos, dominia, Metas, limites & confinia Ipsius currentes & exortas Judicandi, Sentenciandi, tractandi, concordandi, arbitraliter decidendi, componendi, concludendi ac Juridice finaliter terminandi, simul eciam uel diuisim, Terminosque ad decidendum si semel decidi uel terminari non poterint, prorogandi & statuendi, ratiens quociens fuerit opportunum. Promittentes, ratum gratum atque firmum perpetuo tenere & seruare, quidquid per ipsos Judicatum, tractatum, compositum, decisum ac conclusum fuerit in premissis Harum quibus Sigillum maiestatis nostre & appensum testimonio litterarum, Datum in Becz die dominica proxima ante festum Sancti Martini, Anno domini Millesimo Quadringentesimo undecimo.

dominus Rex
Per se.

NUM. VII.

Nos Jacobus dei gracia Plocensis Albertus Poznaniensis Nicolaus Vilnensis Mathias Premisliensis Ecclesiarum Episcopi, Cristianus de Ostrow Castellanus Cracouiensis Johannes Iganza Lanciencensis Mathias de Wanzforsche Calisiensis Palatini, Georgius alias Gedigolt, Consiliarius ducis Allexandri alias withowd, Capitaneus Podolie, Johannes de Szczekoczini, lublinensis, Nicolaus de Bloczischow Santocensis, Castellani, Johannes Cracouiensis & Petrus Siradiensis Judices significamus tenore presencium quibus

bus

bus expedit uniuersis. Quod habito & seruato die Conuencionis & termino Placitorum per venerabiles in christo Patres dominos Nicolaum Gnesnensem & Nicolaum halicensem Archiepiscopos Chistinum de Ostrow Castellanus Cracouiensem, Johannem de Farnow Cracouiensem Nicolaum de Michlow Sandomiriensem, Palatinos, Michaellem de Bogunifoucze Sandomiriensem Johannem de Szeżoczini lublinensem, Castellanos, Sbiigneum de Brzeze Marschalcum Regni Polonie, & Zauissum de Oleschnicza, Tribunum Lublinensem, Consiliarios & Ambalitores domini nostri Wladislai Regis polonie &c. circa festum Sancti Martini, nobis in Schramouicze, & prelati ac Baronibus Serenissimi Principis domini Sigismundi Regis hungarie &c. in Antiqua villis, iuxta tenorem literarum per eosdem Consiliarios & Ambalitores domini Wladislai Regis Polonie domini nostri gratiosissimi, In Jglauiā alio nomine in nouauilla, confectarum, cum Prelatis & Baronibus, uidelicet domino Iadizlao Episcopo Timinensi, Necton ecclesie beate Marie virginis in Czepus gubernatore Sijmone de Rosgon Judice Curie domini Regis Hungarie, Emrico de pereni secreto Cancellario domini Regis hungarie, Petro de pereni alias Comite Siculorum, Johanne de Rosgon, Stephano de Nana Petro de Brizowic Comite Czepusensi, Matheusch Palecz Comite de Borted Castellano de drusdzur, Johanne de Humanna, Stephano filio Pauli de Szomosch Benedicto Czu-der, & Johanne filio Jacobi de Nadmihal, ad eandem Conuencionem per Serenissimi principem dominum Sigismundum Regem hungarie missis, de speciali & expresso mandato, Serenissimi principis domini Wladislai Regis Polonie domini nostri gratiosissimi, ad hunc finem deuenimus, & hoc in eadem Conuencione conclusimus, Primo & principaliter quod treuge pacis per Serenissimos principes dominos Sigismundum Hungarie &c. & Wladislaum Polonie &c. Reges Regnaque & dominum Allexandrum alias Withowd, & subditos ac Coadjutores ipsorum firmiter inuiolabiliterque ac christianice, a die date presentium usque ad festum Assumptionis beate Marie virginis gloriose proxime affuturum, debent teneri & seruari. Ita quod interim Ipsis sentibus ac firmiter ob-

serua-

seruatis pro firmanda pace perpetua, predicti Serenissimi Principes & domini Sigismundus hungarie &c. & Wladislaus Polonie &c. Reges, Ipso die dominico Carnisprivij proxime affuturo, quo in Ecclesia dei, Esto mihi decantatur, uel alia die si quam apciorem eis invenerint, Ipse dominus Sigismundus Rex hungarie in Kersmargth uel in lubowla, & dominus Wladislaus Rex Polonie in Sandecz debent constitui, & ibi demum de personali Conuencione per ipsos facienda, die & loco aptis providere. Ad quam utique quilibet ipsorum Regum debet venire, nisi infirmitate aut aliquo alio notabili, & legitimo impedimento esset impeditus, quod utique impedimentum si occurrerit, unus alteri significando declarabit. Si autem quod absit, habita Conuencione, ut permittitur, personali, Ipsi domini Sigismundus hungarie, & Wladislaus polonie, Reges, perpetuam inter se non fecerint vnionem, ex tunc ad festum beatorum Philippi & Jacobi Apostolorum proxime affuturum, iuxta seriem litterarum in Jglauia alias in Nouauilla confectarum, Prelati & Barones domini Sigismundi Regis hungarie in Antiqua, & prelati ac Barones domini Wladislai Regis polonie in Schramouicze, villis, ad idem faciendum precise ac directe, debent iterum conuenire, Et omnes displicencias dissensiones, ac iniuriarum materias, inter eos, em dominos Sigismundum hungarie, & Wladislaum polonie, Reges, currentes & exortas, per modum concordie, aut Judicialiter seu rigore iusticie, prout in litteris predictis in Jglauia seu in Nouauilla confectis describitur, decidere, rectificare, & complanare, Que quidem littere, per prelatos, & Barones in Jglauia alio nomine in Nouauilla, pro perpetua vnione, inter predictos dominos Sigismundum Hungarie, & Wladislaum Polonie, Reges, confecte & conscripte (non obstantibus hijs inscriptionibus, quas ad Conuenciones per dominos predictos, Sigismundum hungarie & Wladislaum polonie Reges, habendas & treugas quas ad festum Assumptionis beate Marie proxime affuturum seruandas, conficimus & facimus presentibus, in omnibus earum clausulis, articulis, punctis distinctionibus, conditionibus & Sentenciis debent inuiolabiliter obseruari, & teneri, ac etiam in suo robore permanere, Illo etiam addito specialiter

& ex-

& expresso, quod ipse dominus noster Wladislaus Rex Polonie &c. Cruciferos de Prussia per gwerras & contenciones gwerrarum notabiles & publicas non invadet nec turbabit, sed iuxta tenores litterarum quarumcunque inter ipsum dominum Wladislaum Regem Polonie eiusque fratrem dominum ducem, Withowdum, ex vna & ipsos Cruciferos parte ex altera, quomodolibet confectarum, facta sua cum ipsis disponet. Si autem ipse dominus Wladislaus Rex polonie dominus noster graciosus, eos quod deus auferat per gwerras manifestas ut premittitur molestaret contra inscriptiones proprias super vnione perpetue pacis, inter ipsum & eisdem Cruciferos, confectas, ex tunc dominus Sigismundus Rex hungarie ad seruandas pacis treugas, quas a die date presencium, ad predictum festum Assumpcionis beate Marie virginis proxime astuturum statuimus & fecimus, non debet esse astrictus seu ligatus, si autem ipsi Cruciferi ex aduerso inscriptiones ipsi domino Wladislao Regi polonie factas violarent, & eas seruare contempnerent, tunc ipse dominus Sigismundus Rex hungarie &c. debet recedere ab ipsis Cruciferis & nulla penitus ipsis auxilia, subsidia, & consilia prestare tenebitur, aduersus dominum nostrum Regem polonie, & fratrem ipsius dominum Alexandrum alias Withowd, & ipsorum Coadiutores in littera vnionis contentos & conscriptos. Publica uel occulta. Promittimus insuper bona fide sine dolo & fraude, quod presentes litteras dominus Wladislaus Rex Polonie predictus, dominus noster graciosissimus in omnibus eorum articulis, clausulis & condicionibus tenebit & seruabit, & litteris sue maiestatis sigillo confirmabit, quas in Castro Czornsteyn Ipso die Epifanie domini predictis prelati & Baronibus, cum quibus has inscriptiones fecimus tradendas & dandas reponemus, Eo etiam non obmisso, quod Mercatores de Regno hungarie ad Regnum polonie iuxta tractatum & disposicionem in Jglauia alio nomine Nouauilla habitam, cum eorum Mercibus liberam transeundi, & redeundi ac facta eorum disponendi habebunt facultatem. Harum quibus Sigilla nostra sunt appensa testimonio litterarum. Darum in Schramouicze terra quinta Ipso die festi sancte Elisabeth, Anno domini Millesimo, Quadringentesimo vndesimo.

|| || || || || ——— || || ||
 (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.))c(Num.

NUM. IX.

Nos Wladislaus dei gracia Rex Polonie Nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cujatie Litthuanieque Princeps Supremus Pomeranie Rusſieque Dominus & Heres. Et Alexander alias witawdus Magnus dux Litthuanie &c. Notum facimus quibus expedit uniuersis. Altitudo diuiciarum ſapiencie & ſciencie dei cuncta diſponens numero, pondere & meſura, qui etiam corda tenet Regum & illa quo uoluerit ſua uoluntate deſteſcit. Nos cum Sereniſſimo Principe domino Sigismundo dei gracia Romanorum &c. Rege fratre noſtro cariſſimo, conuenire diſpoſuit, ut inter nos mutuis hincinde tractatibus colloquijs & placitis obſeruatjs & habitjs inter nos, ab vna. & preſatum dominum Sigismundum Romanorum &c. Regem fratrem noſtrum cariſſimum parte ab altera ſuper omnibus odijs, diſplicencijs, rancoribus diſcrepancijs leſionibus, dampnis Iniurijs & offenſjs poſt perpetua pacis federa dudum in Libro inſita inter nos utrumque ſubortjs ſuſcitatis & occasione quacunque, a quacunque parte tranſgreſſjs, mutua caritas & rediuiua fraternitas oriretur, Omnium Rancorum odiorum diſplicenciarum, diſſenſionum dampnorum Iniuriarum offenſarum & diſcrepanciarum, ſpiritus ſancti nos gracia dirigente, ammotjs proſus ſomitibus & incentiuis peremptjs, paxque perpetua & tranquillitas reſtaurentur, quia non niſi pacis in tempore bene colitur auctoꝝ pacis. Idcirco non per errorem aut inprouide, ſed animo deliberato, ſano prelatoꝝ Principum Baronum & Procerum noſtroꝝ fidelium accedente conſilio, hujusmodi pacem vnionem, ad fraternitatem reſtaurauiſus reduxiſus, reſtauramus & reduciſus ad fraterne caritatis priſtine perfectionem, que per quedam incommoda dampnorum iniuriarum & offenſarum predictarum fuerat aliquanto tempore intercepta, ita quod ad ea mala nunquam de cetero ſub fide & honore & pondere preſtiti iuramenti inſtantibus ſeu obuiantibus ſuggeſtionibus perſuaſionibus & ſuſurrijs quorumcunque quomodolibet reuertemur, nec eorum ullo unquam tempore nos & heredes & Succelloꝝ noſtri inter nos in

malo

malo debemus nec volumus reminisci, ad animum reuocare, in-
nouare uel mouere, ex nouis uel alijs quibuscunque causis & ca-
sibus emergentibus, in futurum, in quocunque statu uel dignita-
tis eminencia dirigente altissimo fuerimus sublimati, se dictum
dominum Romanorum & hungarie Regem &c. mutuis fauoribus
& amoris vinculo prosequi tenebimur ac si nunquam inter nos &
eum dissensiones, odia, dampna & iniurie huiusmodi contigissent,
Ipsumque uera perfecta Christianica & indubitata caritate com-
plecti, *Juxta litteras & inscriptiones inter nos in Libro editas &
sub fidei puritate & iuramento firmatas.* Insuper promittimus pro
nobis heredibus & successoribus nostris, ac sub fide & honore no-
stris purissimis pollicemur pro nobis Terris & Subditis Regnorum
nostrorum, nostris & ipsorum nominibus, quod uniuersas & singu-
las litteras Inscriptiones Priuilegia Contractus pactiones, & mu-
nimenta omnia inter nos & dictum dominum Sigismundum Ro-
manorum & Hungarie Regem &c. fratrem nostrum carissimum &
eius Subditos inita concepta edita facta & finita sub quacunque
forma uerborum seu tenore quocunque tempore, & in quibuscun-
que locis & *presertim litteras predictas in Libro iuramento firma-
tas, quas hic habere volumus pro insertis, seruabimus,* nec racione
& occasione huiusmodi odiorum displicenciarum iniuriarum damp-
norum lesionum & perturbacionum inter nos & dictum fratrem
nostrum forte swadente seminare zyzanie suscitaturum ullam
instanciam lesionem dampnum preiudicium & iacturam quomodo-
libet faciemus, sed semper huiusmodi concepta fraternitas, pactione
federa & caritatis vinculum in solida perfecta continua & firmi-
tate perpetua in eo statu & vigore, in quibus a primeis eorum e-
xordijs, fuerant, debent inuolabiliter remanere, & iugiter prio-
rem effectum & efficaciam optinere, *Easdem litteras Priuilegia &
contractus prefatos innouantes ratificantes gratificantes roborantes
& certa nostra sciencia confirmantes.* Et nos Albertus dei gracia
Episcopus Cracouiensis Regni Polonie Cancellarius Suprenus,
Semowithus Junior, & Alexander eadem gracia duces Mazouie,
Johannes de Tarnow Cracouiensis, Sandziwogius de Ostrorog Po-
znanienfis, Nicolaus de Michalow Sandomiriensis, Mathias de la-

bischin Brestensis Palatini, Mosticius de Stanschow Poznaniensis, dobeslaus de Oleschnicza woynicensis, Florianus de Coritchnieza wijssliciensis, Johannes de Polischow Calisicensis, Martinus de Rijthwani Zauichostensis, domarathus de Cobijlanij Becensis, Sbigneus de Altomonte Respergensis, Johannes de lanzenicze Santhocensis, Johannes de lichin Srzeniensis Castellani, Sbigneus de Brzeze Marschalcus Regni Polonie, Georgius Gedigold, Capitaneus Podolie, Nicolaus Sepenskiij, Consiliarius Magni ducis Lijthuanie, Zauissius Niger de Garbow Capitaneus Cruschuicensis, Henricus de Rogow vicethezaurarius Regalis, Johannes Manzijk de dambrowa, Pincerna Regalis, Albertus Malskiij lancicicensis, Thomassus Scheliga Siradiensis, Petrus de Pisarij Reginalis Subcamerarij, Paulus de Biscupicze Gladifer Regalis, Johannes & Spithko de Melsijn domini, Dobrogostius Swidwa de Schamotuli, Stanislaus de Chodow venator lancicicensis, Petrus de Medwedz Incisor Regius, Johannes Noss de dorbkow, Laurentius Zarembo Marschalcus Curie Regalis, Sbigneus de Lapanow Camerarius Cracouicensis, Petrus de Curow, Thomko Kalkii, Johannes Glowacz de Oleschnicza, Nicolaus Powala de Tarczowo, Nicolaus de Chranstow, Stanislaus Ebermuth de Wijnarii, Johannes Gamrath de Climonthow, Jwo de wijwla, bona fide & Christianica, nostris & fratrum Regnicolarum vniuersorum vice & nominibus, assumimus & pollicemur. Quod omnia & singula superius scripta & expressa dominus noster Wladislaus Rex & dux attendent, Nosque attendemus, & seruabimus. suamque serenitatem inconcusse obseruandum, inducemus, dolo & fraude in omnibus & singulis premissis proculmotis. Presencium sub nostre maiestatis ac nostri Alexandri alias witaudi, ac eciam prelatorum Principum & Baronum predictorum Sigillorum testimonio litterarum. Datum in Opido kezmark Strigoniensis diocesis, Anno domini Millesimo. Quadringentesimo vigesimo tercio. Feria tertia post dominicam Ramispalmarum.

cum quadraginta duobus
Sigillis Magnatum Poloniae.

NUM. X.

Wladislaus Tertius dei gratia Rex Polonie, Nec non Terrarum Cracouie Sandomirie Siradie Lancicie Cuyauie Lythwanie Princeps Supremus Pomeranie Rusſieque dominus & Heres &c. Ad perpetuam rei memoriam. Ad populorum regimen & tutelam, salutemque animarum & potissimum fidei sancte defensionem, & augmentum constitutas esse in orbe Terrarum ab eo per quem Reges regnant & principes imperant, Dominantium & Regum potestates Diuini Juris auctoritas & humani liquido declarat & ostendit. Caruisset profecto humana conditio iugo dominij, nec libertatem a se quam eis natura donauerat homines abdicassent, nisi quod impunita licentia scelerum in euidentem humani generis perniciem redundabat, & sic ex necessitate quadam oportuit naturam subesse iusticie & seruire iusticie libertatem, Sic que non ob hoc solum dominos subditis sententia diuina prescicit, ut eis imperando preessent, sed ut ipsis quo totius reipublice salutis uigeret integritas, pacis & iusticie copiam ministrando prodesse. Verum cum illi summo omnium principi deo & saluatori nostro, qui omnem regit mundum, nihil est quod fieret in Terris acceptius, quam salus animarum, qui etiam de secreto patris pro operanda omnium salute descendens, in Terris uisus est & mortem subijce temporalem. Profecto qui onus quod conducere ad salutem hominum non ambigitur subire & suscipere refugit, Summi Regis dilectionem ostendit se non habere. Quamobrem, cum postquam per obitum diue memorie Serenissimi Principis domini Alberti Romanorum & Hungarie Regis, Regnum ipsum hungarie suo destitutum fuisset rectore, Regni eiusdem Prelati Principes Comites Barones Procures Communitates, quatenus & sibi & Regni sui Statui salubriter prospiceret, Solennes ipsorum Ambasiatores & Nuncios Regni eiusdem Prelatos & Barones insignes & Magnificos uidelicet Reuerendum in christo Patrem dominum Johannem Segnientem Episcopum Gubernatorem Abbatie de Sancto Gothar-

thardo, Mathkonem de Tanllencz Regnorum Dalmacie & Croacie ac Tocius Sclauonie Banum, Johannem De peren Magistrum Thauarnicorum Regalium, Ladislaum de Palonc Magistru[m] Carie Regalis, Emericum de Marczali Magistrum Dapiferorum Regalium & Comitem Semigiensem, Mandato & Auctoritate Tocius Regni predicti fulcitos ad presenciam nostram in Ciuitatem Craconiensem transmittendos statuissent, qui inibi constituti, post exactam & quam tante rei pondus postulabat deliberacionem, Nos desiderio unanimi & voto concordi in suum dominum & Regem Regni Hungarie prefati nominauerunt & elegerunt, Nosque subsequenter magna cum instantia summoque desiderio precati sunt, quatinus Regni illius populorumque & dominiorum eiusdem Regimen & Gubernacula suscipere[m], Arbitrati, quemadmodum ex ipsorum votis fati collegimus, id ipsum pro bono & salute Horum duorum Hungarie & Polonie Regnorum; Proque ipsorum & Katholice fidei defeusione & incremento plurimum expedire. Nos itaque Wladislaus Rex pre nominatus auditis eorundem Huiusmodi desiderijs & ipsis attentiore Consilio nostrorum Prelatorum & Baronum examinatis Etli dono Altissimi Regni nostri Polonie predicti amplissima Domina Nobis ad dominandum ad plenum sufficientiant, Ne tamen videremur & diuine voluntati contraire & salutem populi Christiani negligere, De consilio Prelatorum Principum & Baronum nostrorum, considerato maxime qualiter predicta Regna sibi confinancia & Barbaris nationibus finitima sunt murus & Clipeus fidelium pro honore nominis diuini & defeusione fidei catholice, si quid forte Omnipotens deus ex unione Horum Regnorum pro incremento ipsius fidei operari & efficere dignabitur quod speramus, consili de misericordia ipsius, desiderijs prefatorum Dominorum annuimus, nominationi seu Electioni ipsorum predictae de persona nostra fide consentum prebuimus & Harum serie consentimus & annuimus. Vique cunctis innotescat Nos ad eam Rem non cupiditatis ardore nec ambicionis amore, sed ea quam premisimus animi sinceritate attractos esse pro bono statu eiusdem Regni Conditiones & Modos infra scriptos

quos

quos prenominati Oratores Regni Hungarie predicti per nos admittere & manutene re ardentius desiderarunt, de mera nostra liberalitate grato affectu admisimus & tenore presencium ipsorum integre & inuolabiliter seruare & manutene re pollicemur & spondemus. In primis it que promittimus & pollicemur, Quod postquam nos deo fauente Regni predicti Hungarie Dyadema feliciter susceperimus in ipsa Coronacione nostra omnia Jura libertates & Bonas consuetudines Regni ipsius usque ad presens tempus tentas & obseruatas iuramento & litteris nostris Regalibus confirmabimus. Decreta quoque Duorum eiusdem Regni Regum & predecessorum nostrorum, ac eciam omnes libertates & Jura Ecclesiarum & Monasteriorum Regni predicti inuolabiliter & inconcussa seruare, ac Ecclesias predictas & bona ipsarum ab omnibus iniuriis defendere & tueri promittimus. Similiter omnes Donationes tam Ecclesiasticis quam Secularibus personis uigorosas & legitime & signanter per Serenissimam principem Dominam Elisabeth eiusdem Regni Reginam modernam factas tenebimus ac teneri atque obseruari faciemus. Item promittimus atque pollicemur, Quod Regnum predictum Hungarie & Subditos eiusdem contra & aduersus quoslibet Inimicos eiusdem tam Turcos quam quoslibet alios ubicunque positos & occurrentes, copijs Regni Polonie predicti & dominiorum suorum fideliter iuxta posse tuebimur subleuabimus & iuuabimus, & reciproco modo, ipsi Regno Polonie promittimus Regnum ipsum Polonie & eius Subditos cum potentijs Regni Hungarie contra Tartaros & quoslibet ipsius inimicos pari passu modo & uicissitudine fideliter tueri & adiuuare. *Promittimus eciam & spondemus, Quod omni diligencia sollicitudine & opera nostra quantum in nobis fuerit, nisi & laborare uolumus pro recuperandis omnibus Juribus & pertinencijs Regni Hungarie preacti a quibuscunque occupatis. Eo eciam signanter expresso, quod Terre Russie & Podolie remaneant in pacifica possessione sicut hactenus fuerunt Regni Polonie sine prejudicio Hungarie & Polonie Regnorum predictorum, quousque inter Prelatos & Barones utriusque Regni, & quando presato domino Regi uidebitur, celebrari poterit conuentio pro declaracione Juris & Tituli Terrarum predicta-*

Barum cui Regno competant, Hoc etiam specialiter adiecto, quod quo ad articulum Terre Moldaue remaneat pronunc in Statu in quo est, & adueniente tempore, quo donno Regi videbitur, de Consilio Prelatorum & Baronum utriusque Regni fiat secundum quoa in antiquis litteris desuper confectis continetur. Preterea ut nostra in hijs sincera intentio appareat, & vt quod verbo de recuperandis luribus & pertinencijs Regni Hungarie dicimus & promittimus effectu ipso rei conprobetur, deturque intelligi, quanto effectu incrementum Regni eius occupamus, Castrum Lublio in Terra Scepusiensi cum omnibus Ciuitatibus Opidis Villis quo Titulo pignoris usque ad presens tempus ratione Regni nostri Polonie pacifice possedimus & tenuimus atque tenemus, Promittimus & pollicemur de nostra mera liberalitate statim postquam celeritas Coronacionis preuissime feliciter facta fuerit & consummata, reintegrare & libere restituere Regno Hungarie, absque quauis pecuniarum predictarum in quibus pignori obligata fuerunt exactione Litteralque quascunque superinde confectas mox post dictam Coronacionem restituemus Promittimus insuper & pollicemur Rebellibus & infidelibus Regno Hungarie predicto omnibusque & singulis extra fines Regni ipsius ob eorum demerita pulsus & relegatis gratiam redeundi & resumendi in Regnum ipsum non faciemus absque Consilio Prelatorum & Baronum Regni predicti prout hoc habet & obtinuit Regni eiusdem antiqua consuetudo pro conseruanda quoque pace & quiete Regni Hungarie prememorari, & Subditorum eius, Promittimus & spondemus Serenissimam Principem dominam Barbaram Imperatricem Romanorum in Regnum Hungarie seu intra Limites & pertinencias Regni eiusdem non intromittere nec induci facere, sed nec aliter quomodolibet introductam in Regno eodem absque voluntate & consensu Prelatorum & Baronum omnium Regni predicti conseruari, Que quidem, si quid cause contra quamcunque personam Regni ipsius habeat habueritve in futurum, & de eadem agere & experiri uoluerit, per procuratorem suum legitimum id prosequatur. Et nos cum Prelatis & Baronibus Regni predicti eidem Iusticiam plenam & expeditam ministrabimus & ministrari faciemus. Licet bita-

men nobis secundum regalem munificenciam prefate Serenissime domine Imperatrici extra fines Regni Hungarie supradicti pro Statu eiusdem providenciam facere iuxta placitum nostre voluntatis. Preterea cum relicta Margaretha quondam Johannis de Gara propter quosdam notorios excessus suos per Judicium quondam Serenissimorum dominorum Sigismundi Romanorum Imperatoris quam etiam Alberti Hungarie Regis de Consilio Prelatorum & Baronum eiusdem Regni in capite & in bonis condempnata dicatur, Et propterea usque in presens in carceribus teneatur, Promittimus Judicium predictum ratum & gratum habere, nec aliquem seu aliquos occasione huiusmodi molestari vel ad alios impeti seu molestari permittere. Licebit tamen nobis eam proprie libertati donare & extra fines Regni emittere. In cuius robur & testimonium presentes litteras Sigillo Maiestatis nostre communiri mandavimus. Actum & datum in Civitate nostra Cracoviensi Octava die Mensis Marcii Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo. Per manus Magnificorum Johannis de Coneczpole Cancellarii & Petri woda Szczekoczini vicecancellarii Regni Polonie sincere dilectorum. Nos autem Prelati & Barones atque proceres Regni Polonie pro Suprascripto Serenissimo Principe domino nostro Rege Promittimus atque pollicemur, Quod prefatus dominus Rex noster Hec omnia suprascripta servabit tenebit faciet atque attendet singula que indictis Litteris continentur. In cuius testimonium Sigilla nostra ipsis Litteris appendi fecimus in robur & fidem ampliorem. Datum ut supra.

Sigilla, quorum, præter Regium, viginti Magnatum appensa fuere, plane avulsa sunt superscriptibus duntaxat aliquot pessulis membranaceis.

NUM. XI.

Acta Pacificationis Bitbomiensis & Bendzinenensis.

Nos infra scripti sacratissimi, atque invictissimi Romanorum Im-

)d(

pera-

peratoris Rudolphi secundi nec non Hungariae, Bohemiaeque Regis, Archiducis Austriae &c. &c. Domini Nostri clementissimi, universaeque Serenissimae Domus Austriae, Regnorumque Caesareae Majestatis Hungariae, Bohemiae, caeterarumque Provinciarum deputati Commissarii, Guilielmus Ursinus a Rosenberg, Domus Rosenbergicae Gubernator, Eques aurei Velleris, Sacrae Caesareae Majestatis intimus Consiliarius, & Supremus Regni Bohemiae Burgravius. Christophorus Poppl Baro in Lobkowitz, & Tachaw Sacrae Caesareae Majestatis Camerarius, & Supremus Regni Bohemiae Camerariae Praefectus, Richardus Strein Baro in Schwartzenu & Trinstain, Stanislaus Episcopus Olomucensis Princeps Regalis Capellae Bohemiae, Comes Zaifridus a Promnitz Baro in Plefs, Sorau, & Tribel, Nicolaus Istwanffi de Kizazgon Falqa Officii Palatinatus R. Hungariae Locumtenens, Capitaneus Soproniensis, Joannes Kobentz Baro in Proffedk Ordinis Teutonici Commendator ex una parte: ex altera vero Nos Serenissimi Principis, & Domini Domini Sigismundi III. Regis Poloniae, Magni Ducis Litvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae Livoniae, &c. &c. nec non commemorati Regni, Magni Ducatus Litvaniae, caeterarum Ditionum ejus Nominem itidem deputati Commissarii, Hieronymus Comes in Rozdrzew, & Bombzdorff, Dei Gratia Episcopus Vladislaviensis, & Pomeraniae, Janus Dux Ostrogoiae, & Palatinus Volhiniae, Stanislaus Goidomski de Pezoncze Palatinus Ravensis, Capitaneus Radomienis, Christophorus Zienowicz Palatinus Brzezanensis, ac Ciecierenis, & Peropesiensis Capitaneus, Andreas Opaleski de Bnin, Regni Poloniae Supremus Marschalcus, & Majoris Poloniae Generalis & Lezayensis, Srzezenisique Capitaneus, Joannes Zamoycki de Zamoyscie Regni Poloniae Supremus Cancellarius, ac Exercituum Generalis, & Belzensis, Marieburgenis, Derpatensis, Kniszynensis, Grodecensis, Miedzyrcensis, Javoroviensisque Capitaneus. Significamus Praesentibus hinc hujus, & futuri temporis, universis, & singulis. Cum Sanctissimo Domino Nostro Sixto V. summo Pontifice, pastoralis muneris memore, atque ingenitae pietatis, charitatisque stu-

dio in

dio in univēſae Chriſtianaē Reipublicae bonum, ac quietem propen-
 ſiſſimo, Majorumque ſuorum, ac Deceſſorum Summorum Ponti-
 ficum, exemplis permoto, per Legatum ſuum de Latere Illuſtriſſi-
 mum ac Reverendiſſimum Dominum Hyppolitum, Sacrae Rom. Ec-
 cleſiae Preſbyterum Cardinalem Aldobrandinum, & Summum Pae-
 nitentiarium, enixa, & ſumma diligentia id curante, deque amicitia
 & Pace diligentiſſime Principes Noſtros appellante, ad controver-
 ſias, & Diſſenſiones, quae inter Principes Noſtros, Ditioneſque eo-
 rum nuper exortae fuerant, componendas, plena, & omniaum re-
 rum libera cum facultate, utrinque legati eſſemus. Nos pro fa-
 cultate a Principibus noſtris Ordinibusque Regnorum, & Domi-
 niorum eorum, cum generaliter, tum ſpecialiter, & nominatim in
 eam rem Nobis data commemoratas controverſias omnes, & quas
 cunq; omnino tandem tranſegiffe, compoſuiſſe, & ſuſtulſſe. Et
 ſi enim, quemadmodum in omnibus Controverſiis accidere ſolet,
 non deſſent, quae in utramque partem diu ancipites, dubioſque
 Nos tenerent, cum tamen, & incommoda diſſenſionum, quae cum
 privatim ſingulis, tum publice Regnis, Nationibusque univerſis im-
 portare ſolent, & Pacis comoda diligentius Nobiſcum expendiſ-
 ſemus, acceſſiſſet vero eodem S. D. N. autoritas: Legati autem
 ipſius de latere Illuſtriſſimi, & reverendiſſimi Domini Cardinalis
 Aldobrandini, ſummum. atque indefeſſum in Concordia hac pro-
 curanda ſtadium cum ſumma prudentia & aequitate coniunctum,
 iis, quae ſupra demonſtratae ſunt, cauſis adducti, de omnibus tam
 controverſiis, diſſenſionibusque, quam cauſis earum, hiſce, quae
 ſequuntur, Conditionibus compoſuimus, tranſegimusque; Inpri-
 mis cum, quemadmodum ſupra oſtenſum eſt, ut in Pace o-
 mania florent, ita non modo nullum malum tantum eſſe poſſit, quod
 a bello abſit, ſed ne Autor quidem, ut aliorum bonorum, ita etiam
 Pacis Deus, non niſi in pace pie, recteque coli poſſit; cum ob pu-
 blicam Reipublicae Chriſtianaē ſalutem, tum in primis Nominis Di-
 vini gloriam convenit, ſtatutumque inter Nos eſt, ut non ſolum
 ſuperioris temporis offenſiones, ſuſpicioſque, & cauſae offenſi-
)daſ. qnum,

onum, omnes inter Principes Nostros, Ditionesque, & homines earum universos, & singulos in perpetuum aboletae, & sublatae sint, verum firma etiam, sincera, & constans Pax, atque amicitia perpetuis temporibus in posterum inter eosdem colatur, observeturque. Cuius quidem rei eo iustiores causas Principes Nostros habere arbitrati sumus, quod non solum Ditiones; & populi utriusque multis, iisque antiquissimis faederum, Cognationis, & aliarum necessitudinum vinculis adstricti semper inter se fuerint, sed Principes etiam ipsi, ut quorum utrinque genus e Jagellonum stirpe promanat, propinqua sanguinis Coniunctione devincti inter se sint, ut non minor in mutuo amore pietatis, quam in Republica Christiana communis salutis ratio habenda illis sit, cum huiusmodi necessitudo ea sit, ut non solum superiores offensiones omnes abolere debeat, verum sine vituperatione nullam offensionem inter tam conjunctos Principes admittere possit. Condonabunt igitur utrinque tam Caesarea nimirum Majestas, Serenissimaque Domus Austriaca, quam Serenissimus Poloniae Rex, quae superiore anno inter ipsos, & Ditiones eorum quomodocunque intercesserunt, primum publicae universae Christianitatis Tranquillitati, deinde non minus mutuae etiam necessitudini, ac sanguinis Coniunctioni, maxime autem Sanctissimi Domini Nostri Summi Pontificis auctoritati. Cum autem omnis haec Superioris temporis dissensio ex nominatione, juribus & institutis Regni Poloniae minus consentanea, Serenissimi Principis, & Domini, Domini Maximiliani Dei Gratia Archiducis Austriae, Ducis Burgundiae &c. &c. in primis Comitibus electionis Varsaviae habitis, a quibusdam interposita promanarit, cum iis, quae supra commemoratae sunt, tum aliis causis ad Reipublicae Christianae universae salutem, & tranquillitatem pertinentibus, convenit, conclusumque inter Nos est, ut quo, & praeterita dissensio, & futura causa, materiaque omnis tollatur, commemorato titulo, & jure, quod quocunque modo pervenisse ad se inde arbitratus fuit, idem Serenissimus Archidux Maximilianus, cum alias memoratas ob causas, tum ob communis Reipublicae Christianae, ut ostensum est, quie-

est, quietem, & incolumitatem abstineat, & nunquam in posterum utatur. Praeter eum vero Caesarea Majestas etiam, caeterique Serenissimi Archiduces, nullam unquam Controversiam vel hac, vel alia quacunque causa, colore seu praetextu, vel Serenissimo Principi, ac Domino, Domino Sigismundo tertio, praesenti Regi Poloniae, vel etiam si (quod Deus avertat) morte ejus Regnum vacare contingeret, eidem Regno, eundem Serenissimum Archiducem Maximilianum, vel quemcunque alium, quocunque tempore, per se, vel per alios relaturum aut suscitaturum, neque id facienti consilium, auxilium, transitum seu favorem quemcunque in eam rem se praebituros, praestiturosque spondeant, ac promittant. Neque vero in ullam ejusdem Serenissimi Archiducis injuriam, vel contumeliam accipere, aut quisquam interpretari id debet. Quemadmodum enim, & ea familia Serenitatem suam ortam, & ea ipsam etiam virtute esse, Ordines Regni Poloniae libenter agnoscunt, ut quocunque amplissimo Regno dignam eam judicent, neque generis dignitate, & virtutis laude ullo Secundam eam habeant, ita vicissim Serenitatem quoque suam prae prudentia sua cogitare non dubitant, primum regna non solum ex dignitate cujusque, sed imprimis etiam divina voluntate deferri, ideoque magis hanc, quam Judicia hominum sibi defuisse, deinde eo aequiore etiam animo id laturam, quod ad illum delatum Regnum videat, qui & Serenitatem suam tam propinqua Sanguinis conjunctione attingat, ex Familia autem Jagellonica, optime de Regno Poloniae merita, qui summa cum laude Regno huic praefuerit, non solum Avos ac Proavos, sed nuper etiam Avunculum Dominum Sigismundum Augustum Regem habuerit. Quam ob causam, & si libera Nobilitatis suffragia, nulli successioni adstricta sint, quod nihilominus ex Familia Jagellonica electus Rex sit, pro Sua cum eadem Familia necessitudine tanto aequius feret, neque de pristina amicitia, quae inter Serenissimam Domum Austriacam & Regnum Poloniae, magnum Ducatum Litvaniae, caeterasque Ditiones eis conjunctas, Ordinesque, & homines earum semper fuit, quicquam vel Serenitas ejus vel Serenissima Domus ipsius ob id remittet: maxime vero, si (quod diutissime Deus.

me Deus sustinere velit) Regnum iterum vacare contingat, in libertate electionis commemoratos Ordines nullo modo impedit, neque vel armis, ac vi, vel largitionibus, seu factionibus quicquam contra eandem libertatem faciet, aut suscipiet dolo, ac fraude omni remotis. De Lubovlia deinde hunc in modum convenit. Inprimis, ut Castrum id cum oppidis, Villisque ad id pertinentibus, quemadmodum injussu Caesareae Majestatis, ac praeter voluntatem ejus occupatum est, ita in pristinum usum, & Possessionem Regni Poloniae, quemadmodum a tot saeculis quiete, ac sine ulla controversia id in ea possessione, atque usu fuit, iterum tradatur, consigneturque. Suppellex item reliquumque instrumentum omne, maxime autem tormenta tam minora quam majora, omnia, quae in castro eo, cum occuparetur, existerunt, bona fide restituantur, unaque cum ipso castro tradantur. Ad Possessionem autem eam accipiendam utriusque Partis consensu dies vigesimus primus Mensis Julii praefinitus, & acceptus est, ad quem Regia Majestas Poloniae, qui eam postulent, & accipiant, homines suos mittet, ii vero qui in arce erunt, sine ulla mora, quemadmodum supra convenit, cum omni Supellectile, & instrumento, quod ante in eo fuit, vacuum possessionem ejus tradere debebunt. Cumque, ut non solum dissensiones, & controversiae omnes sopiantur, verum pristina etiam amicitia, atque benevolentia utrinque restituatur, actum inter Nos fuerit, ut Pacta, & foedera, quae ab aliquot saeculis utriusque Regnis, & Ditionibus intercesserunt, ea forma, quae ex utriusque nostrum Consilio & Sententia Scripto comprehensa jam est, ab utriusque Principibus, & eorundem Ordinibus, iterum renoveantur, confirmenturque, placuit, convenitque. Quibus quidem rebus, cum pristina amicitia atque benevolentia, integre conciliata, restituta, ac reindegrata utrinque esse debeat, promittimus pro eo, spondemusque. Nos quidem suprascripti Caesareae Majestatis, & universae Serenissimus Domus Austriacae Commissarii cum commemoratae Caesareae Majestatis, caeterorumque Serenissimorum Austriacorum Principum omnium, tum maxime Serenissimi Maximiliani Archiducis nomine, nullam Superiorum dissensionum, offensionem Majestatem, Serenitatesque suas reverenturas, eandem nullo unquam tempore renovaturas, constan-

constantem autem post hac, & sinceram cum Regia Majestate Poloniae, Ordinibusque amicitiam, & benevolentiam conservaturas, neque vi aut armis, vel per se, vel per submissas personas, quocunque tempore, vel quacunque ex causa, colore, seu praetextu Regnum Poloniae, magnum Ducatum Litvaniae, Rusliam, Prussiam, Masoviam, Samogitiam, Livoniam caeterasque Ditiones, vel arces, Oppida, Villas, hominesve Serenissimi Poloniae Regis, aut propinquorum, Sociorum, vel adhaerentium ipsius infestaturas, vim aut injuriam ullam illaturas, factiones aut Partes nllas contra easdem, & in iisdem futuras, alturasve, ab iisdem proscriptos aut exules recepturas, habiturasve, neque aliis id facientibus ullum Consilium, Auxilium, Transitum, aut quemcunque denique favorem accommodaturas, verum omnia, quae transactione hac, Pactis perpetuis, ac foedere comprehenduntur, diligentissime observaturas, Similiter vero Nos Serenissimi Poloniae Regis suprascripti Commissarii, ejusdem Majestatis Suae Ordinumque nullo unquam tempore eorum, quae ante quocunque modo intercesserunt, offensionem Serenissimum Poloniae Regem aut Ordines retenturos, eandem per quancunque occasionem renovaturos, sed constantem posthac & sinceram cum Caesarea Majestate, universaque Serenissima Domo Austriaca, in eaque Serenissimo etiam Archiduce Maximiliano, Regnisque, Ditionibus, & Ordinibus eorundem, amicitiam & benevolentiam conservaturos, neque ipsam Majestatem Suam, Ordinesque, seu homines ejus, quoscunque vi, aut armis, vel per se, vel per submissas personas, quocunque tempore vel quacunque ex causa, colore seu praetextu Regna Hungariae, vel Bohemiae, Austriam, Moraviam, Silesiam, vel quaecunque alia commemoratorum Serenissimorum Principum Dominia, Ditiones, Arces, Oppida, Villas, vel homines aut propinquorum, Sociorum, vel adhaerentium ipsorum infestaturas, vim, aut injuriam ullam iisdem allaturos, factiones, seu Partes ullas contra eosdem, & in iisdem futuros, alturasve, ab iisdem proscriptos, aut exules recepturos, habiturosve, neque aliis id facientibus ullum Consilium, Auxilium, Transitum, aut quemcunque denique favorem accommodaturos sed omnia, quae transactione hac, Pactis perpetuis ac foedere comprehenduntur, diligentissime observaturos.

Quo

Quo firmiora vero omnia hæc sint, convenit, transactumque inter Nos est, ut Serenissimus Poloniae Rex Legatum suum ad Caesaream Majestatem, Caeterosque Serenissimos Archiduces intra diem vigesimum Mensis Aprilis in Aulam Caesareae Majestatis prior mittat. Qui quidem inprimis, ut Caesarea Majestas offensiones omnes, quae Superiore anno inter Caesaream Majestatem Suam, ejusque inclytam Domum Austriacam, & inclytum Poloniae Regnum, quomodo-
 docunque utrinque intercesserunt, publicae tranquillitati, & Paci, tum Sanctissimi Domini Nostri authoritati condonet, rogabit, Serenissimi-
 que Regis Sui nomine paratam Majestatem Suam Regiam esse offeret, quae in transactione continentur, convenerintque, singula confirmare, & praestare. Caesarea Majestas in ejusdem S. D. N. Gratiam & publicae Christianitatis Salutis causa, Paci hujusmodi, & Petitioni annuet, deinde vero ipsa quoque intra diem decimum quintum Mensis Maji similiter Legatum suum ad Serenissimum Poloniae Regem mittet, per quem gratam sibi Legationem ejus fuisse, & quae ex Oratore eius intellexerit, reliqua ostendet, & si quae Sacrae Caesareae Majestati in benevolentiae, atque amicitiae Testimonium videbuntur alia. Eodem deinde Legato praesente primum Serenissimus Rex Poloniae, sequente forma juramentum praestabit.

Ego Sigismundus III Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiae, &c. juro, spondeo, promittoque coram Deo, per hæc Sancta ejus Evangelia, quod omnia ea, quae S. D. N. Legatique Eius de latere Reverendissimi Cardinalis Aldobrandini interventu inter Commissarios Meos ex una, & Caesareae Majestatis Universaeque Serenissimae Domus Austriacae parte ex altera, Bithomiae, & Bendzini Congregatos convenerunt, in omnibus eorum punctis, & clausulis firmiter, inviolabiliterque observabo, iisdem satisfaciam, pro eoque cum Caesarea Majestate, Serenissimis fratribus, & Patris ejus universaeque Serenissima Domo Austriaca, Regnis, Ditionibus, & hominibus eorundem juxta eandem Transactionem, Pacta perpetua, & foedus, Pacem, amicitiamque perpetuo, constanterque colam. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia.

Secundum Regiam deinde Majestatem ejus, Ordines Regni Poloniae,

loniae, Magni Ducatus Litvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae &c. seu omnium Ordinum nomine Proceres ad hoc in Comitibus nominati, & sufficiente in eam rem Mandato instructi, sequentibus & eisdem Verbis jurabunt.

Nos NN. juramus, spondemusque coram Deo, omnium Regni Nostri Ordinum nomine, quod omnia ea, quae inter Caesareae Majestatis, Caeterorumque Serenissimorum Principum Austriacorum &c. Commissarios ex una, & Serenissimi Principis, & Domini Domini Sigismundi III. Regis Poloniae, Magni Ducis Litvaniae, Russiae, Prussiae &c. parte ex altera, Ordinumque, Regnorum, & Dominiorum utriusque Partis Bithorniae, & Bendzini Congregatos convenerunt, firmiter, inviolabiliterque observabimus Ordinesque universi in perpetuum observabunt, Serenissimis Principibus Nostri, ut observent, authores semper erimus, neque ut aliter fiat, assensum, Consilium, aut Auxilium Nostrium unquam praestabimus, sed eandem Transactionem & Pacta omnibus viribus tuebimur, Ordinesque Universi perpetuis Temporibus tuebuntur. Sic Nos Deus adjuvet, & haec Sancta ejus Evangelia.

Quae cum ad eum modum perfecta fuerint, mittet deinde intra Diem Decimum quintum Mensis Junii, ad Caesaream Majestatem, Caeterosque Serenissimos Archiduces in Aula Majestatis Suae aut per se, aut per Legatos Suos existentes, alterum Legatum Suum Serenissimus Poloniae Rex, qui in primis Transactionem hanc, tum juramenta, tam ejusdem Serenissimi Regis, quam Ordinum supra Commemoratorum ab ipso Serenissimo Rege Poloniae, Ordinibusque Regni Poloniae, Magni Ducatus Litvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae &c. subscripta, Sigillisque eorundem munita, Caesareae Majestati tradet, atque transactionem hanc, ipsa quoque & Caeteri Serenissimi Archiduces, Patru, & Fratres Majestatis Suae similiter confirment, confirmatamque Subscriptionibus, & Sigillis cum Suis, tum Ordinum, seu Omnium Ordinum nomine, praecipuorum Procerum edant, juramentum autem in eandem cum Caesarea Majestas, tum Ordines Regnorum Ditionumque ejus similiter praestent. juramentaque eadem, Caesareum, a Caesarea Majestate, & Ordinibus, Ordinum autem ab ipsis

)e(

Proce-

Proceribus subscripta, & Signata Sibi tradantur, postulatit. Qua Legatione exposita, Caesarea Majestas eodem Legato praesente in haec itidem Verba juramentum praestabit:

Rudolphus II. Dei Gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus &c. &c. juro, spondeo, ac promitto coram Deo, per haec Sancta ejus Evangelia, quod omnia ea, quae Sanctissimi Domini Nostri &c. & Legati ejus de Latere Reverendissimi Cardinalis Aldobrandini interventu inter Commissarios Meos, caeterorumque Serenissimorum Principum, Patruorum, ac Fratrum meorum ex una, & Serenissimi Principis Domini Sigismundi III. Regis Poloniae, Magni Ducis Litvaniae &c. Parte ex altera Bithomiae, & Bendzini Congregatos convenerunt, in omnibus eorum Punctis, & clausulis firmiter, inviolabiliterque observabo, iisque satisfaciam, Pacem, & amicitiam cum eodem Serenissimo Principe, Regnoque Poloniae, Magno Ducatu Litvaniae, caeterisque conjunctis Provinciis, & Ditionibus juxta eandem Transactionem, Pacta perpetua, ac saedus perpetuo, constanterque colam, Sic me Deus adjuvet, & Sancta ejus Evangelia.

Eodem deinde modo Regnorum etiam, Ditionumque Caesareae Majestatis Hungariae, Bohemiae, Austriae, Moraviae, Silesiae &c. Ordines, seu Omnium Ordinum nomine Proceres ad id nominati, & sufficiente in eam rem Mandato instructi, iisdem Verbis & forma, quae supra Polonicis Ordinibus praescripta est, eodem itidem Legato praesente juramentum praestabunt, juramentaque, & Transactio haec ita, quemadmodum supra ostensum est, a Caesarea Majestate, Serenissimis Archiducibus, Patruis, & Fratribus Caesareae Majestatis, Ordinibusque Regnorum, & Ditionum Caesareae Majestatis superscripta, & confirmata, commemorato Regiae Majestatis Poloniae Oratori tradentur. Idem vero Legatus Pactorum quoque secundum eam formulam, quae ex communi Consilio, ac Sententia Scripto a Nobis comprehensa est, confirmationem simul a Caesarea Majestate petet, & cum ejusdem Caesareae Majestatis, eorundem Pactorum confirmationem ad Serenissimum Regem Poloniae deferet, tunc Serenissimi Poloniae Regis apud Caesarem Majesta-

tem

tem relinquet. Vicissim vero debet Serenissimus Princeps, Dominus, Dominus Maximilianus Archidux Austriae &c. &c. Hrodlo, quo in loco nunc est, ad diem decimum sextum Mensis Junii movere, ac quam honorificentissime Byezynum, vel si ita Serenitati Suae videbitur, Bithomiam, cura Serenissimae Regiae Majestatis Poloniae ad diem vigesimum octavum Mensis Julii deduci, quemadmodum quidem Nos ejusdem Majestatis Suae Suprascripti Commissarii ad ita futurum cum Majestatis Suae, Ordinumque, tum Nostro nomine promittimus. Priusquam etiam Serenissimus Archidux Maximilianus e Regno proficiscatur, Serenissimus Poloniae Rex ipse eum inviset, mutuaque benevolentiam ita ei declarabit, ut eam superioris temporis injuria interruptam magis fuisse, quam vel tum etiam illi defuisse, vel in posterum defuturam ostendat, quamque maxime poterit, dignitatis ejus rationem libenter habebit. Quam primum vero ultra fines Regni Poloniae in Caesareae Majestatis Ditionis fines Serenitas Sua pervenerit, inprimis quod nunc quidem Caesarea Majestas, utriusque autem nomine Nos Caesareae Majestatis Commissarii spondemus, promittimusque, ipse quoque Transactionem hanc in omnibus Suis Capitibus, & Articulis itidem confirmabit, confirmatamque & sua, atque aliquot Procerum Germanicorum, quos tum secum habuerit, Subscriptionibus & Sigillis munitam, iis, qui nomine Serenissimi Poloniae Regis, eum comitabuntur, Instrumentumque illius ab eo postulabunt, tradet. Deinde vero Juramentum corporale sequentibus Verbis praestabit, idemque similiter a Se, & aliquot Proceribus Nationis Germanicae, qui tum circa eum fuerint, Signatum Subscriptumque dabit.

Maximilianus Dei Gratia Archidux Austriae Dux Burgundiae &c. &c. juro, spondeoque per haec sancta Dei Evangelia, quod omnia ea, quae Sanctissimi Domini Nostri &c. & Legati ejus de Latere Reverendissimi Cardinalis Aldobrandini interventu inter Sacrae Caesareae Majestatis, Domini, & Fratris mei observandissimi, caeterorumque Serenissimorum Principum Austriacorum, Commissarios ex una, & Serenissimi Principis, Domini Sigismundi III. Poloniae Regis, Magni Ducis Litvaniae &c. parte ex altera Bithomiae

Je z(

& Ben-

& Bendziui congregatos convenerunt, in omnibus eorum Punctis & Clausulis, firmiter inviolabiliterque observabo Pacem, & Amicitiam cum eodem Serenissimo Rege Poloniae Magno Duce Litvaniae &c. Regnoque, Magno Ducatu Litvanie, & caeteris Ditionibus ejus perpetuo, constanterque colam, neque quicquam, quod contra ejusdem Serenissimi Regis, Ditionum, Hominumve ejus Salutem, & quietem fit, suscipiam admittamve, neque vim aliquam inferam, aut aliquo modo publice vel occulte molestabo, sed Fraternali honore, amore, & benevolentia omnibus in locis per omnem occasionem eundem Serenissimum Regem prosequar, Sic me Deus adjuvet, & haec Sancta ejus Evangelia,

Quo juramento praestito, tandem iis etiam quos ex Natione Polonica juramento, fide aut quocunque modo obligatos antea Serenitas Sua habuit, fidem eam, jusjurandum, omnemque omnino obligationem remittet, pleneque liberos eos pronuntiabit. Reservamus postremo ab hac Transactione, Nos quidem Caesareae Majestatis Commissarii pro Sacra Caesarea Majestate, Domino Nostro clementissimo, universaeque Serenissima Domo Austriaca, Sanctissimum Dominum nostrum Papam, Sanctamque Sedem Apostolicam, nec non Sacrum Romanum Imperium, cui pro ea fide, quam illi jurejurando obstrinxit Caesarea Majestas, si quis illud Injuria afficere vellet, deesse non posset. Praeterea vero Serenissimum, ac Potentissimum Principem, & Dominum, Dominum Philippum Regem Hispaniarum Catholicum &c. &c. Magnum Moschorum Principem, ita tamen ne propter hanc exceptionem, vel contra Serenissimum Regem, Regnumque Poloniae, Magnum Ducatum Litvaniae &c. vel contra Serenissimum Sveciae Regem, Caesarea Majestas aut caeteri Serenissimi Archiduces ullum Auxilium Moschis dare, & hanc Transactionem turbare debeant, aut possint. Ad extremum etiam Turcarum Principem per praesentes, & futuras, quocunque, si quae intercesserint, inducias, ita ut isthaec Transactio Caesaream Majestatem contra illum ligare non possit, nec debeat. Vicissim vero Nos Serenissimi Poloniae Regis Commissarii, ejusdem Serenissimi Regis, Regni, Magni Ducatus Litvaniae, caeterarumque Ditionum, ejus nomine praesatum

Sanctif.

Sanctissimum Dominum nostrum Papam, Sanctamque Sedem Apostolicam, tum Serenissimum Parentem Serenissimi Regis nostri Regem Sveciæ, Illustrissimum Sigismundum Principem Transylvaniæ, nec non Pacem, quæ eidem Serenissimo Regi nostro cum Turcarum Principe intercedit, aut in posterum juxta pristinam Domini Sigismundi Augusti Avunculi ejus Formulam intercedet, diserte excipimus, reservamusque. Quæ omnia & singula in omnibus Suis Punctis, Articulis, & Clausulis Sancte inviolabiliterque observatum expletumque iri, Nos Suprascripti utriusque Partis Commissarii cum Principum nostrorum, Ordinumque ipsorum, tum nostro Nomine jam ex hoc ipso tempore, sub fide, honore, & juramentis Nostris Sancte promittimus Spondemusque. Juris autem firmitudinis, & fidei causa, inprimis, ut Sanctissimi etiam Domini nostri de Latere Legatus, Illustrissimus & Reverendissimus in Christo Pater, & Dominus, Dominus Cardinalis Aldobrandinus, ut cujus Prudentia, studio, atque opera maxime hæc res confecta fuit, eandem Transactionem hanc subscriberet. Sigilloque suo muniret, communiter ab illustrissima Dominatione Sua impetravimus, tum vero duo ejusdem exempla conficienda curavimus, Singulaque exempla ab omnibus Nobis communiter subscripta, sigillisque omnium munita, singulæ Partes accepimus. Datum Bithomii & Bendzini-Nona die Mensis Martii Anno Domini Millesimo Quingentesimo Octuagesimo Nono.

Hyppolitus Tituli S. Pancratii, Præbyter Cardinalis Aldobrandinus Sacræ Romanæ Ecclesiæ major Pœnitentiarius, & Sanctissimi Domini nostri, Sanctæque Sedis Apostolicæ Legatus de Latere.

Guilelmus Ursinus de Rosenberg.

Petrus Episcopus Jauriensis.

Christophorus junior Baro a Lobkowitz.

Richardus Stein, Baro in Schwartzenu.

Stanislaus Episcopus Olomucensis.

Seifridus a Promitz Baro in Pless.

Nicolaus Ishvanski.

Kobenzel de Prossck Baro.

Hiero.

Hieronymus Comes a Rozdrzow, Episcopus Vladislaviensis & Pomeraniæ.

Janussius Dux in Ostrog, Palatinus Volhiniæ.

Stanislaus Gostomski de Lezenice Palatinus Ravenfis, Capitaneus Radomiensis.

Christophorus Zienowicz Palatinus Brestensis Magni Ducatus Litvaniæ, manu propria.

Andreas Opaleński Supremus Regni Poloniæ Marefchalcus, manu propria.

Joannes Zamoyfki Regni Poloniæ Cancellarius, & Generalis Capitaneus.

NUM. XII.

Litteræ Andreae Olszowski Procancellarij Regni ad Supremum Regni Cancellarium Varfav. 4. Augusti. 1651. Ex Andreae Zalufki Episcopi Varmienfis, Supremi Regni Poloniæ Cancellarii Epistolar. Histor. familiarium Tom. I. ad an. 1673. pag. 469. seq.

Crastina die post audientiam Ablegati Moscovitici, valedicet Regi Marefchalcus, pro die præfixa ad castra perrecturus. Princeps Valachie seu Hospodar, per Legatum & literas suas suggerit consiliun, ut aliquem ex præcipuis expediamus ad Portam, qui non prætereat Haseim Bassam, tanquam plenipotentiarium Turcicum ad tractandum nobiscum, forte voluat nostrum in effectum deducere propositionem in qua volumus; ut Imperator Turcarum daret potestatem Bassæ; Rex vero ex parte sua delegaret aliquem cum autoritate virum, Senatorem; suppetiarum nulla spes ab Imperatore, qui se gravi bello cum Gallo implicuit, ad quod prosequendum invitavit pro consilio Generali bellico Bavaricum, Saxonicum & Brandeburgicum Electores, aliosque Principes Imperij; aut eorum delegatos; scribitur pro certo, Bauarus Cæsareis passum non permissurus, ad idem se resol.

se resolvit Episcopus Dux Franconiæ, Moscum suspectum nobisamicum facit. græca fides, Exercitus ejus retrocessit sub Batorinum. De expugnatione Ozoviæ vani rumores; tantum enim eo Sirco processerat abacturus equorum Turcicorum agmina, sed illum Turcæ præmoniti, repulerunt, cæde illata Cosaccis, quorum 60 captorum, 18 ad Imperatorem, ad Hussarim Bassam miserunt duos, qui in Tartaris metum Moscorum & Cosaccorum discusserunt: non defunt & alia insinceritatis, erga nos, Moscoviticæ, documenta. Electorem Brandeburgicum non invenit Morstin Berolini; spem facit mittendorum inde 1500 militum, sed paratam vult illis dari pro sustentatione pecuniam seu Lenungi. Apasi Princeps Transylvaniæ in datis ad me, assecurat, Portam nobiscum pacem conservaturam, salvis per omnia condicionibus tractatûs, præteriti anni, alias non; interim in prudencia supremi Regni Marechalci summum consistit momentum, vel belli, vel pacis. *Ablegatus Casareus exhibuit Regi memoriale Principalis sui volentis redimere Scepusienses civitates, profecto non facile responsum dare potero; licet enim Sigismundus Imperator Vladislao Jagelloni anni 1412 oppignoravit Scepusium, triginta & aliquot florenorum millibus, latorum grossorum Pragenarium, cum pacto redhibitionis; sed postea successerunt varia alia pacta, Electiones Regionum Principum Poloniæ, in Reges Hungariæ, matrimonia Annæ Isabellæ, pacta de liberatione Maximiliani, in quibus adjudicarunt nobis a seculis quietam Scepusii possessionem. Subscripta sunt postea hæc pacta a Clemente VIII, a Lubkowitz antenato moderni Ministri Statûs; favet nobis autoritas nostrorum historicorum. Wapowscii, Bielscii alias enim etiam ad Russiæ Ducatum, cum Podolia, posset habere prætensionem Imperator, numeratis 100000 flor, ut est in pactis inter Ludovicum Hungariæ Regem; par aut major prætensio ad Prussiam, & nostra vicissim ad Silesiam. Quidquid ergo rationum & probationum occurrere poterit, investigare velis, meque fulcire.*

Non.

NUM. XIII.

Nos Johannes dei gracia, Dux Oswicensis, & Scholasticus Cra-
 covienſis, recognoſcimus & fatemur tenore preſencium vniuerſis,
 Nos eſſe principem & vaſallum, Magnifici principis domini noſtri
 Johannis, Boemiæ & Poloniæ Regis Illuſtris ac Comitis Lucembur-
 genſis, & ab eo *terram noſtram Oswicenſem*, cum ſuis Ciuitatibus
 & Caſtris, videlicet Oswicenſi Ciuitate cum Caſtro, *Zathor*, Ciuita-
 te, Kant, Zipscha, wadowicz, & Spikowicz Opidis, cum eciam villis
 hominibus, vaſallis, ac Militibus, ad ipſas, & ipſa ſpectantibus, &
 aliis ſuis pertinenciis vniuerſis, in quibuſcunq; conſiſtant, quas
 nunc habemus, & impoſterum ſumus quocunq; titulo habituri,
 noſtro, heredum, & ſucceſſorum noſtrorum, Ducum Oswicenſium,
 nomine, recepſiſſe in feodum, & ab ipſo tenere, ac poſſidere. Jure
 & titulo feodali, volentes, quod heredes, & ſucceſſores noſtri, Du-
 ces Oswicenſes, predicti, iuxta literarum continenciam, quas a pre-
 dicto domino Rege Boemie, ſuper eo habemus, quancunq; pre-
 dictam terram noſtram, vacare contigerit, eam ab ipſo domino no-
 ſtro Rege, & a ſuis heredibus, ſeu ſucceſſoribus, Regibus Boemie,
 in feodo deinceps ſemper recipere debeant & tenere, & factio ſibi,
 per eos, ſeruande perpetuo fidelitatis homagio, ſicut & nos nunc,
 ſpontanea & libera voluntate fecimus, ei, vel eis, tanquam ejus; vel
 eorum princeps & vaſallus, ſincera fide intendere & parere. In
 Cujus rei teſtimonium preſentes litteras fieri & ſigillo noſtro feci-
 mus roborari, Datum in Boutung, anno domini Milleſimo, Trecent-
 eſimo, viceſimo Septimo, vj: Kalend. Marcij.

NUM.

NUM. XIV.

Kazimirus dei gracia Polonie Rex. Vniuersis presentes litteras inspecturis Salutem & noticiam subscriptorum Salus & uita & perhennis tranquillitas benedictio pacis irradiata claris fulgoribus per orbis clarius refulget climata, dum Regnorum subditis & terrarum incolis providetur de commodis, & inter Principes desiderate gracie vnio ac indissolubilis karitatis federa graciosius amplectuntur. Cum itaque sicuti status precedencium temporum demonstrat, inter magnificos Principes Dominos Johannem Boemie Regem, & Karolum ipsius primogenitum Marchionem morauie Illustris fratres nostros karissimos, ac progenitores & predecessores eorum parte ex vna, nosque ac progenitores nostros parte ex altera non nulle afflictiones Sediciones & multiplices calamitates, cedens personarum ac rerum hinc inde per tempora agitate noscantur, ac dampnabilis perpetrata, propter quod Regnorum & Terrarum nostrarum gubernacula utrobique grauia pertulere dispendia & iacturas innumeras cottidie habuerunt, Nos huiusmodi tot & tantis cupientes salutiferè obuiare periculis quinymo eius finem imponere salutarem Affectantesque attentis affectibus, cum iam dictis dominis Rege & Marchione firmam ac perpetuam amicitie gratiam, ac fraternæ dilectionis vinculum irrefragabiliter colligare, in hoc votis eorum, ac nostris satisficientes libenti animo recognoscimus, dicimus, & publice protestamur, Nos in magnis Principibus Dominis Ducibus Bolezlao Lignicensi & bregensi, Henrico Zaganensi & Crosnensi, Conrado Olisnicensi Johanne Stinauiensi Slezie Ducibus, nec non Bolkone Oppoliensi, Bolkone de Falkinberch

) f (

Alber.

Alberto de Strzielecz. Wladislaō Theſinenſi ducibus Wladislaō Cozlenſi & Bitoniēſi Principe Mazouie Domino in Plocz, Leſkone Rathiboriēſi & *Johanne Oſwiecimēſi* ducibus & vaſallis eorum cum *ipſorum Ducatibus & dominiis* Terris diſtrictibus Jurisdictionibus, pertinentijs, metis appendijs & limitibus antiquis quibuſcunque, necnon in Ciuitatibus Wratiſlauię & Glogouie cum diſtrictibus, limitibus Affictibus & pertinencijs earum vniuerſis, *nullum ius proprietatem, vel dominium poſſeſſionem, ac Titulum habere & habuiſſe competere, aut compeciſſe aliquoſiter in eiſdem*, promittentes ipſos Dominos Regem & Marchionem aut heredes coheredes & ſucceſſores eorum ſuper prenominaſis Ducibus & ducatibus eorum, ſeu etiam Ciuitatibus Wratiſlauię & Glogouie cum pertinencijs ſuis per nos uel heredes & Succeſſores noſtros, aut alios quoſcunque nullo unquam tempore impedire, moleſtare uel impetere, nec duces aut ducatus ipſos & ipſorum pertinencias nobis aut heredibus noſtris vendicabimus aut etiam aſſumemus in ipſorum Regis & Marchionis uel heredum eorum preiudicium vel grauamen, quiny mo placet Nobis & optime ſauemus eiſ in eiſdem, *renunciantes inſuper & cadentes, pro nobis heredibus coheredibus & ſucceſſoribus noſtris*, omni iuri, accioni, queſtioni, proprietati & tytulo *in perpetuum*, ſi que nobis aut heredibus & Succeſſoribus noſtris competeabant competere ſeu competere poſſent quomodolibet in futurum, promittentes etiam *ſub fide preſtiti iuramenti tactis ſacroſanctis ewangelijs* & nichilominus excommunicationis late ſentencie contra huiuſmodi noſtram renunciationem, ceſſionem & promiſſionem aliqua actione impetitione, Suggestione, ſtudio, ingenio iure facta atque uerbo nequaquam venire. Non obſtantibus aliquibus pactis, pactionibus Statutis informacionibus ordinaacionibus, conſuetudinibus, *preſcriptionibus* conuencionibus immunitatibus indulgencijs Privilegijs, uel litteris Apoſtolicis Imperialibus aut alijs quibuſcunque, ſcriptis impetratis ſeu in poſterum impetrandis, nec non iuribus quibuſcunque tam Juris Canonici Civilis aut etiam municipalis, ſub quacunque forma uerborum uel prolacione conceptis uel in poſterum concipiendis, etiam ſi talia

si talia forent, quibus de verbō ad verbum specialem & expressam
opporteret fieri quomodolibet mencionem, que omnia & singula
& quolibet singulorum cassa irrita vacua & inania esse & intelligi
volumus nulliusque fore efficacie penitus aut momenti ipsis eciam
ex certa nostra sciencia per omnia derogamus. In quorum omni-
um testimonium atque robur perpetuum presentes scribi fecimus
& nostrorum Sigillorum munimine Roborari. Datum Cracouie in
Octaua Purificacionis Sancte Marie virginis, Anno Domini Millesimo
C. CC. Tricesimo Nono.

NUM. XV.

Nos Ludonicus dei gracia Rex Hungarie Dalmacie Polonie etcetera, Notum facimus Universis quibus interest vel iateresse poterit in futurum per presentes Quod per singularem interne caritatis ardorem, quo Serenissimum ac Inuictissimum principem & dominum, dominum Karolum quartum Romanorum Imperatorem semper Augustum & Bohemie Regem Illustrem, Serenissimam principem dominam Elyzabeth, Romanorum Imperatricem & Bohemie Reginam, sororem nostram, & Illustrem ac Magnificum principem dominum Wencezlaum Bohemie regem, prefati domini Imperatoris filium ac Illustres Principes, dominos Johannem & Jodoucum, eius primogenitum, Marchyones & dominos terre Moraue fratres nostros karissimos, ceterosque filios & Heredes ipsorum, pio fraternoque sinceritatis zelo, complectimur, ipsis animo deliberato, non per errorem, aut improuide, sed maturo principum ecclesiasticorum, & secularium, Comitum Baronum & nobilium nostrorum fidelium ad hoc accedente consilio, & ex certa nostra sciencia, pro nobis, ac serenissima principe domina Elyzabeth consorte nostra carissima Hungarie Polonie &c Regina, necnon Heredibus Heredum Heredibus & successoribus nostris Hungarie Polonie Dalmacie &c. Regibus, in perpetuum promissimus bona fide, dolo & fraude quibuslibet proculmotis, & sub eo *Furamento corporali*, quod nos & predicta domina consors nostra carissima regina Hungarie super lignum vivifice crucis & super sancta dei

ewan-

ewangelia in manus Reuerendi in christo patris, domini Johannis Patriarche Alexandrini Apostolice sedis legati prestitimus, quod tam nos, quam eadem domina Regina Heredes & successores nostri, nunquam nos vel Heredes nostri & Heredum Heredes & successores aspirare debemus nec volumus ad uendicandum aut usurpandum nobis vel ipsis, aut alicui ex nobis regnum Bohemie principatus, seu principes, aut Prelatos, ecclesiasticos siue seculares & signanter specificè & expresse, eiusdem regni & Corone Bohemie principes, principatus & ducatus uidelicet Wratizlaue, Swindnicie Jaurensem Monstewbergensem, Legnicensem, Bregensem Olnicensem, Glogouie & Crussin, Sagom Opoliensem Falkenbergensem, Strelicensem, Tetschinentsem, Ratheborensem, & Opanie, Coslensem, Bytinaensem, Wisuiciensem, Stinaue & Gorensem, necnon Marchyonatus Morauie, Lusacie, Budiissinensem & Gorlicensem seu alios eorum quoscunque principatus, ducatus terras, Homines, dominia, Civitates Castra seu quaslibet pertinencias eorum communiter & diuisim in genere specie, siue in Bohemia Morauia, Slesia Polonia Saxonia Bauaria, Franconia seu alias ubicumque locorum consistant, vel ad uendicandum seu usurpandum nobis quascumque, vel alicuius eorum metas, granicias gades, seu terminos, aut Jura libertates pertinencias consuetudines, uel obseruancias, que seu quas ad presens tenent, habent & possident seu auctore domino de Jure adipisci, habere, tenere, optinere vel possidere poterunt aut debebunt, quomodolibet in futurum, seu etiam quecumque alia ad ipsos quouismodo spectancia, ubicumque sita, que non sunt nominatim inclusa presentibus, etiam si talis ferent, de quibus hic fieri deberet vel posset mencio specialis, *Et in eum casum, si huiusmodi eorum princeps, principatus, Ducatus, duces Comites, Barones, nobiles, milites & clientes, Ciues Cinitates Opida Castra, aut uniuersitates terre seu Homines, aut eorum aliquis vel aliqui, se uoluntario seu sponte nobis offerrent, offerre uellent, uel quouismodo deliberarent, subdere, subicere uel offerre: quod ex nunc prout extunc, & extunc prout exnunc, promittimus & Spondemus pro nobis ac omnibus & singulis supradictis sub Juramento &*

faa

fide prefatis, tales vel talem nullatenus asumpmere, recipere seu aliquatenus acceptare, quibuscunque adinventionibus ingenio vel colore questis, In cuius rei testimonium presentes nostre maiestatis, & eiusdem domine regine consortis nostre karissime Sigillis auctoritatis simplicibus appensione Iussimus communiri, Datum in Wysegrad in Festo sancte Trinitatis, Anno domini Millesimo Trecentesimo Septuagesimo Secundo. α

Num.

N. M. XVI.

*Ex Diplomatario Manuscripto Poloniae apud Sommersberg Tom. II.
Scr. Rer. Sil. in Mantissa Diplomat. pag. 86.*

Georgius Rex Bohemie Conventu personali cum Casimiro Glogovix instituto inter se fœdus incunt, imprimis contra Turcarum Imperatorem promittit Rex Poloniae, si Rex Bohemiae a Turca bello infestetur, se in persona sua ei opem laturum; id ipsum Rex Bohemiae facturus est, contra alios preterea Hostes omnes, tam Seculares quam Spirituales; Summo Pontifice excepto, mutuum sibi spondent auxilium, damna mutua arcentur. De injuriis Jure transigatur, moneta legitima cadatur, Causa Henrici Ducis Glogoviensis & Crofniensis a mutuis Commissariis oratione Oppidorum & Villarum, quæ Rex Poloniae possidet, decidatur in oppido Babimost. De Caslris *Osswiczimensi* Wofekensi, *Zatorensi* Beerwaldensi, Zywicensi convenit, au Rex Poloniae possideat *ad Vitam*; Dotem Helisabethæ Reginae debitam. Rex Poloniae vivente Rege Bohemiae non repetat. Glogovix feria V. Ascens. Domini 1462.

NUM XVII.

*Ex Diplomatario Manuscripto Poloniae apud Sommersberg Tom. II.
Scr. Rer. Sil. in Mantissa Diplomat. pag. 86.*

Christophorus de Schidlowitz, Palatinus Cracoviensis, Regni Cancellarius, Sigismundi Regis apud Ferdinandum Bohemiae Regem Orator testatur, se eidem Regi exhibuisse Fœdus inter Casimirum

rum Poloniae & Georgium Bohemiae Reges initum, cujus primum Articulum de Societate Belli contra Turcam Ferdinandus Rex ad ordines Regni sui relaturum se promittit; pariter de Societate contra hostes, ut Carolus Imperator exciperetur, voluit; ceteri articuli de iniuriis non inferendis, de puniendis Transgressoribus & maledicis; de Securitate Viarum, de Moneta, de Commissariis sive Judicibus qui lites & controversias dirimant, in finibus utriusque Silesiae & utriusque Poloniae, & Conventus hac de causa faciant, dandis, secundum praescriptum ejusdem Foederis conclusum est. Quod si Rex alter ac altero quidpiam praetenderet, Judicem vel Judices de consensu legent. Adjunctum est, praeterea ut iidem Reges & Johannes Comes Scepusiensis Woywoda Transylvanus, Olomucium Oratores suos ad tractandum de Pace Nuncios mittant. Pragae feria IV. post Dominicam Oculi A. D. 1527.

ZW
m

XVIII-2.1388-1394